

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра германської філології

Горобій Юлія Олександрівна

**ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ
НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ КАЗОК В УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Спеціальність: 014 Середня освіта (Англійська мова)

Спеціалізація: Мова і література (англійська)

Освітня програма: Середня освіта (Англійська мова і література)

Галузь знань: 01 Освіта

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеню магістра

Науковий керівник

_____ М. В. Дука,

к.п.н., ст. викл. кафедри германської філології

« ____ » _____ 2020 року

Виконавець

_____ Ю. О. Горобій

« ____ » _____ 2020 року

Суми 2020

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
The Department of Foreign and Slavonic Philology
The Chair of Germanic Philology

Horobiy Yulia Oleksandrivna

**THE DEVELOPMENT OF ENGLISH LANGUAGE READING
COMPETENCE OF 3-4TH-FORM PUPILS AT PRIMARY SCHOOLS
USING MODERN FAIRY-TALES**

Program subject area: 014 Secondary Education

Study program: Language and Literature (English)

Educational program: Secondary Education (English Language and
Literature)

Field of Study: 01 Education

Graduation Project

Supervised by

Associate Professor

Duka M.V.

Performed by

Horobiy Yulia

Sumy 2020

ЗМІСТ

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	5
ВСТУП.....	6
<p style="text-align: center;">РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННЯ НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ КАЗОК В УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....</p>	
1.1. Зміст та структура англomовної компетентності у читанні учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.....	12
1.2. Лінгвопсихологічні особливості читання як виду мовленнєвої діяльності.....	21
1.3. Психологічні особливості учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти	27
Висновки до розділу 1.....	35
<p style="text-align: center;">РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННЯ НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ КАЗОК В УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....</p>	
2.1. Сучасні казки як засіб формування англomовної компетентності у читанні учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти	37
2.2. Принципи відбору сучасних казок та прийоми формування англomовної компетентності у процесі читання в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.....	40
2.3. Етапи формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.....	45
Висновки до розділу 2.....	49

РОЗДІЛ 3 ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННЯ НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ КАЗОК В УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	50
3.1. Підсистема вправ для формування англomовної компетентності у читанні сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти	50
3.2. Експериментальне дослідження процесу формування англomовної компетентності у читанні сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти	58
3.3. Методичні рекомендації до організації роботи з формування англomовної компетентності у читанні сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти	61
Висновки до розділу 3.....	63
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ	
SUMMARY	

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

МК- міжкультурна комунікація

КЧ- компетентність у читанні

АКЧ- англomовна компетентність у читанні

ВСТУП

Як засіб спілкування мова обслуговує всі сфери суспільно-політичного, офіційно-ділового, наукового і культурного життя. Із входженням України в європейський простір, поживленням міжнародних ділових контактів, досягти успіху без такого загально визнаного інструменту спілкування як англійська мова неможливо. Сучасна парадигма шкільної іншомовної освіти зорієнтована на таку організацію навчання, яка забезпечує комунікативно-діяльнісний характер оволодіння іноземною мовою в інтеграції з міжкультурним спрямуванням його змісту. Цей підхід зумовлений процесами глобалізації міжнародних контактів, де іноземній мові належить роль важливого засобу спілкування .

У Концепції про Нову Українську школу формулюється нова мета навчання, якою є «модернізація та розвиток освіти, що передбачає побудову ефективної системи національного виховання особистості на засадах загальнолюдських, полікультурних, громадянських цінностей, забезпечення фізичного, морально-духовного, культурного розвитку дитини, формування соціально зрілої творчої особистості, громадянина України» [47, с. 12]. Тобто найважливішим завданням постає формування такої особистості, яка усвідомлює свою належність до певної соціальної групи та до європейської цивілізації у цілому та орієнтується у реаліях і перспективах соціокультурної динаміки розвитку різних країн.

Відповідно до визначених сучасних стратегій розвитку освіти у XXI столітті, з появою компетентнісного підходу до навчання проблема взаємодії мови та культури почала розглядатися з позицій формування відповідних компетентностей. Аналіз літератури засвідчив, що проблемою вивчення англійської компетентності займалися багато вчених, а саме: О.В. Бирюк [3], Г. Е. Борецька [4], Н. Ф. Бориско [5;], Н.Д. Гальскова [12; 13], Б. Д. Ельконін [19;20;21], І. О. Зимня [26;27], С. Ю. Ніколаєва [38;39; 44;49] та інші.

Англомова компетентність є складовою іншомовної комунікативної компетентності, її формування відбувається інтегровано і комплексно з іншими компетентностями, зокрема із компетентністю у читанні.

Особливу увагу формуванню компетентності у читанні приділяли такі вчені, як Г.Е. Борецька [4], С.В. Гапонова [49], З.І. Кличникова [32], Н. В. Кулібіна [33], А. М. Лесохіна [34], С. Ю. Ніколаєва [38;39; 44;49], Л. П. Рудакова [54], Л.П. Смелякова [60; 61], С. К. Фоломкіна [72], В. В. Черниш [78]. Мета навчання читання полягає у здатності читати різні автентичні тексти із різним рівнем його розуміння в умовах опосередкованого спілкування.

Слід зауважити, що актуальність проблеми формування англомовної компетентності у процесі читанні на заняттях з англійської мови, спричинена низкою чинників. Передусім, згідно з вимогами навчальної програми з іноземних мов загальноосвітніх навчальних закладів для 1-4 класів [42, с. 2], найголовнішою метою навчання іноземної мови у початковій школі є формування іншомовної комунікативної компетентності, яка забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, що передбачає набуття знань, оволодіння уміннями та навичками спілкуватися в усній і письмовій формі з урахуванням мотивів, цілей та соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах та ситуаціях спілкування. Наступне, оволодіння дітьми інформацією зменшує ризик виникнення бар'єрів у спілкуванні з представниками країни, мова якої вивчається. По-третє, найбільш результативним є опанування дітьми інформації власне у процесі читання сучасних казок. Читання казок підвищує мотивацію та інтерес молодших школярів до вивчення іноземних мов.

Читання є рецептивним видом мовленнєвої діяльності, та являється одним із найпопулярнішим засобом комунікації та головним джерелом отримання інформації, що виступає не лише метою, але і засобом навчання, спілкування та передачі досвіду. Тому формування англомовної компетентності у процесі читання займає головне місце у сьогоденному

контексті вивчення іноземної мови. Проте, проблема формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти й досі залишається недостатньо розкритою, що й складає **актуальність** нашого дослідження.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному розробленні технології формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Визначити сутність понять «англomовна компетентність у читанні» та її структурно-компонентний склад для навчання учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої.

2. Розглянути лінгвопсихологічні особливості читання як виду мовленнєвої діяльності.

3. Описати психологічні особливості учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

4. Проаналізувати методичний потенціал сучасної казки як засобу формування англomовної компетентності у читанні учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

5. Систематизувати принципи відбору сучасних казок та прийоми формування англomовної компетентності у процесі читання в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

6. Проаналізувати етапи формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

7. Розробити підсистему вправ для формування англomовної компетентності у читанні сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

8. Провести експериментальне дослідження процесу формування англomовної компетентності у читанні сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

9. Розробити методичні рекомендації до організації роботи з формування англomовної компетентності у читанні сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

Об'єктом дослідження є процес формування англomовної компетентності у процесі читання в учнів молодшого ступеня навчання закладів загальної середньої освіти.

Предметом дослідження є методика формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні того, що формування англomовної компетентності у процесі читання в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти відбуватиметься успішно, якщо процес навчання здійснюється з використанням сучасних казок та реалізується у три етапи: 1) передтекстовий етап (етап зняття мовних і смислових труднощів тексту; етап набуття та/або удосконалення знань); 2) текстовий етап (власне читання тексту; етап удосконалення умінь читати текст англomовною інформацією) 3) післятекстовий етап (переробка смислової інформації та контроль розуміння тексту; етап удосконалення умінь детального читання та інтерпретації змісту прочитаного; етап застосування отриманих знань, умінь та навичок у писемному чи усному мовленні).

Методи дослідження. З метою визначення понятійно-категоріального апарату, характеристики теоретичних засад формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти використано методи логічного узагальнення, порівняння та систематизації психолого-педагогічних, лінгвістичних та методичних досліджень.

Наукова новизна дослідження полягає у розробленні методики формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

Теоретичною значущістю дослідження є систематизація теоретичних передумов для формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти, розроблення принципів відбору сучасних казок та підсистеми вправ для формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

Практичне значення дослідження полягає в здійсненні відбору сучасних казок для формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти, розробленні комплексу вправ та методичних рекомендацій до організації роботи з формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні положення магістерської роботи розглянуто на таких наукових конференціях:

1. Психологічні передумови використання сучасної англомовної казки у початкових класах загальної середньої освіти [Текст]: тези виступів учасників III Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі», (12 листопада 2019 р.) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, факультет іноземної та слов'янської філології, кафедра германської філології; [редкол.: В. І. Школярєнко, А. М. Коваленко, О. В. Багацька, М. В. Дука та ін.]. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – С. 6-10.

2. Сучасні казки як засіб формування англомовної компетентності у читанні учнів початкової школи закладів загальної середньої освіти [Текст]: Матеріали звітної студентської науково-практичної конференції

«Макаренківські читання: філологічні та методичні студії» (4 червня 2020 року) / Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, факультет іноземної та слов'янської філології, кафедра германської філології; [редкол.: В. І. Школяренко, А. М. Коваленко, О. В. Багацька, М. В. Дука та ін.]. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – С 8.

Результати дипломної роботи представлені в **публікаціях**:

1. Принципи відбору сучасних казок для формування англомовної компетентності у читанні в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти / Ю.О. Горобій // Актуальні питання філології та методології: збірник статей студентів / [за ред.: В. В. Герман]. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. – 2020. – С. 213–217.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (86 найменувань), 7 додатків на 27 сторінках і резюме англійською мовою. Загальний обсяг роботи становить 109 сторінок (основний текст – 68 сторінки). Робота містить 6 рисунки та 1 таблицю.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ КАЗОК В УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

1.1. Зміст та структура англомовної компетентності у читанні учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти

Теперішній світ відзначається тенденцією до налагодження міжнародних стосунків, розвитком політичних та економічних контактів та, як результат, інтенсифікацією глобалізаційних процесів в усіх сферах науки, культури та освіти. Такі тенденції впливають на зростання ролі міжкультурної комунікації як процесу обміну інформацією представниками різних культур. Процеси, що відбуваються, призводять до необхідності оновлення та вдосконалення всієї системи навчання. Здійснення ефективної й повноцінної міжкультурної взаємодії з представниками інших культурних спільнот можливе лише за умови формування в процесі навчання іноземних мов (ІМ) міжкультурної комунікативної компетентності, тобто такої якості мовної особистості, котра дозволить вийти за межі власної культури й набути якостей медіатора культур, не втрачаючи в той самий час власної культурної ідентичності. У цьому контексті І. І. Халєєва [75, с. 277], підкреслює, що партнери по спілкуванню усвідомлюють належність кожного до різних культур і мов, а отже розуміють певну «інакшість» одне одного.

У зв'язку із вищезазначеними тенденціями, у Концепції про Нову Українську школу формулюється нова мета навчання, якою є «модернізація та розвиток освіти, що передбачає побудову ефективної системи національного виховання особистості на засадах загальнолюдських, полікультурних, громадянських цінностей, забезпечення фізичного, морально-духовного, культурного розвитку дитини, формування соціально зрілої творчої особистості, громадянина України» [46, с. 12]. Тобто

найважливішим завдання постає формування такої особистості, яка усвідомлює свою належність до певної соціальної групи та до європейської цивілізації у цілому та орієнтується у реаліях і перспективах соціокультурної динаміки розвитку різних країн.

Виконання окресленої мети потребує удосконалення системи освіти, в контексті якої учнів готують до адекватного сприйняття іншої культури, що призводить до певної модифікації ролі іноземної мови у процесі навчання. Так Н. Я. Бачинська [2, с. 65] вважає, що на сучасному етапі вивчення іноземних мов метою навчання стає культура, а мова є засобом навчання та відкриття іншого культурного світу, а не самоціллю. Таке зміщення акценту у навчанні іноземних мов призначене сприяти здійсненню «діалогу культур», який розглядають зазвичай як основу всіх інших визначень людського буття, загальний принцип розуміння, на засадах якого має будуватись система відносин між країнами, культурами та їх представниками [1, с. 52-57].

Відповідно до визначених сучасних стратегій розвитку освіти у ХХІ столітті, з появою компетентнісного підходу до навчання проблема взаємодії мови та культури почала розглядатися з позицій формування певних компетентностей.

Як зазначає С. Ю. Ніколаєва [41, с. 39], в учнів мають бути сформовані такі базові компетентності, як мовні (лексична, фонетична, граматична), мовленнєві (компетентності у читанні, аудіюванні, письмі та говорінні), а також навчально-стратегічна та лінгвосоціокультурна компетентності (рис.1.1).

Наступна логіка роботи потребує більш детального аналізу поняття «англомовна компетентність у читанні» (АКЧ) та її місця у навчанні іноземних мов та культур.

Проблемі формування компетентності у читанні (КЧ) присвячено праці таких науковців, як: О. Л. Гончарова [14], І.Я. Лернер [35], С. Ю. Ніколаєва [38;39; 44;49], Н. М. Сметаннікова [62;63;64], О.В. Уфімцева [69], Т. О. Чабанова [77], J.Grzesik [85], G. Westhoff [86].

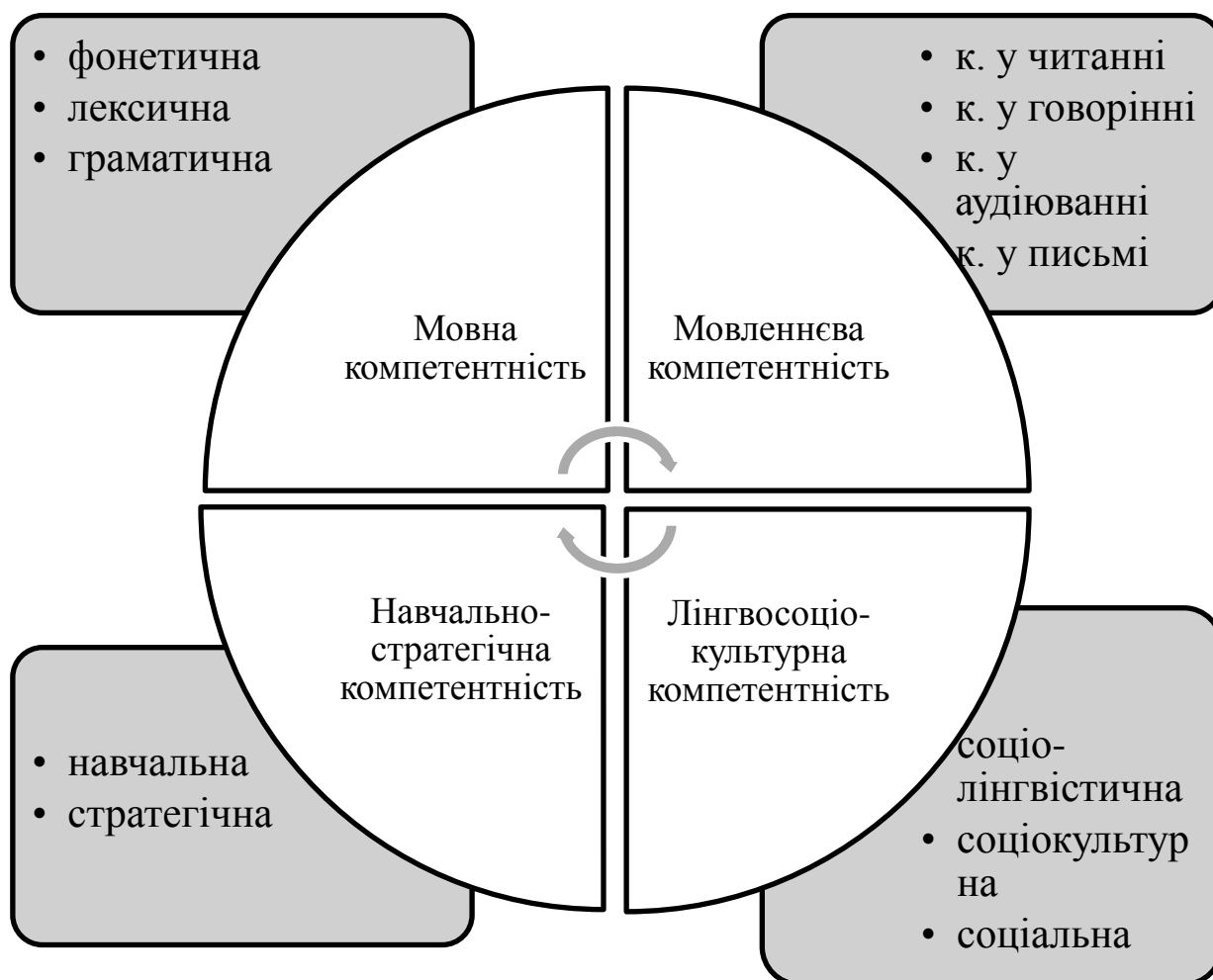

Рис. 1.1. Структура іншомовної комунікативної компетентності (за С.Ю. Ніколаєвою [41, с. 39]).

Підходи до визначення поняття АКЧ різняться у роботах багатьох дослідників. Крім того, існує велика кількість розбіжностей у трактуванні та визначенні складових елементів АКЧ. Проведений аналіз довів, що науковці оперували різними термінами на позначення змісту одного й того ж поняття.

Зарубіжними вченими термін «англомовна компетентність в читанні» використовується вже з кінця 70-х років (S.Ehlers, J.Grzesik, G. Westhoff, H.Willenberg і ін.). Спочатку поняття читацької компетентності розглядалося в рамках психолінгвістичної концепції Н. Хомського: як повне знання про рідну мову, яке дозволяє будувати висновки про правильність і усвідомленості висловлювань, що містяться в тексті [76].

Проте таке трактування було піддане критиці, так як лежить в її основі психолінгвістика, яка обмежується проблемами сприйняття і породження пропозиції - лінгвістичної одиниці, принципово ізольованої від цілісного осмисленого тексту. Таке поняття ігнорує індивідуальні, особистісну обумовленість особливості сприйняття і провадження мови: відкидається сама ідея індивідуальних стратегій оперування мовою.

В кінці 80-х, на початку 90-х років при дослідженні поняття англomовної компетентності в читанні провідним виступав аспект діяльності. Так, G. Westhoff визначає КЧ як здатність людини до осмислення текстів різних типів і призначення, а також і різних формальних структур, до з'єднання їх з більш широким контекстом і використання їх для досягнення власних цілей, розвитку знань і можливостей активної участі в житті суспільства [86]. J. Grzesik визначає КЧ як готовність використовувати читання як засіб придбання нових знань для подальшого навчання [85].

Зокрема, Т. О. Разуваєва визначає КЧ як потенційну здатність особистості до здійснення читацької діяльності, тобто до сприйняття, осмислення, інтерпретацій і оцінці прочитаної текстової інформації [53].

Наприклад, визначення КЧ за Т.О. Чабановой включає в себе якості особистості молодшого школяра, які формуються в процесі самостійного дитячого читання [77].

На думку Н.М. Сметаннікової – це якість збереження прочитаного, сформований на основі загальної культури людини, що забезпечує можливість вирішення виникаючих навчально-академічних, соціальних і професійних завдань, ситуацій в широкому соціальному взаємодії уряду й освітньо-професійній діяльності [62, с. 55].

Таким чином, на основі проведеного аналізу наукової літератури, в нашій роботі ми будемо дотримуватися поняття КЧ Т. О. Разуваєвой як «сукупності знань, умінь і навичок, що дозволяють людині відбирати, розуміти, організовувати інформацію, надану в звуко-буквенній формі, успішно використовувати її в громадських і особистих цілях» [53, с. 13].

О. Л. Гончарова розглядає КЧ як психологічну систему. Вона вважає, що всі компоненти цієї системи підпорядковані головній функції: перетворення змісту тексту в особистий, смисловий, пізнавальний і творчий досвід читача [14].

В результаті порівняння досліджень таких науковців як О. Л. Гончарова [14], Н.М. Сметаннікова [62;63] і Т.О. Чабанова [77], можна виділити наступні компоненти КЧ: (рис.1.2)

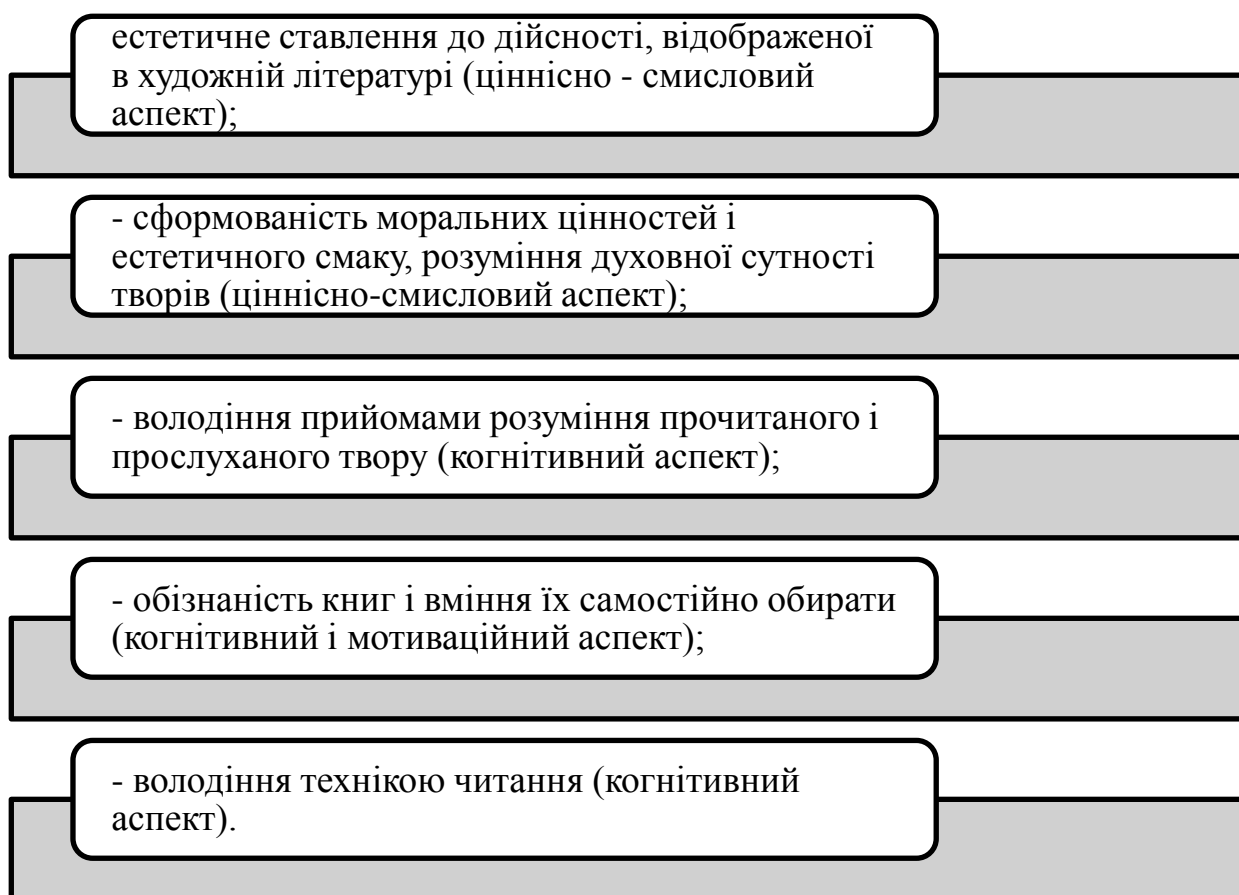

Рис. 1.2. Компоненти англомовної компетентності в читанні

На думку І.Я. Лернера, в структурі читацької компетенції виділяються наступні взаємопов'язані компоненти:

- мотиваційний (потреби, мотиви читання, читацькі інтереси);
- когнітивний (система лінгвістичних, країнознавчих знань, знань про текст, читання, знань про себе як про читача);

- діяльнісний (сукупність прогностичних, інтерпретаційних, аналітичних, оціночних вмінь) [35].

О.В. Уфимцева в своїй роботі пише, що «зміст поняття компетентність включає в себе не тільки комплекс взаємопов'язаних знань і умінь, а й особистісну забарвленість, мотиваційний, етичний і соціальний компоненти, а також досвід здійснення особистістю певного виду діяльності» [69, с. 19]. При цьому ми вважаємо за потрібне підкреслити, що в найбільш загальному вигляді компетентність інтегрує в собі мотиваційний, когнітивний (знання), операційний (способи діяльності і готовність до здійсненню діяльності) і аксіологічний (наявність певних цінностей) аспекти

Щодо навичок читання, то С. Ю. Ніколаєва [41, с. 371] наголошує, що на уміння читання впливає рівень сформованості в учнів мовленнєвих навичок читання, до яких вона відносить навички техніки читання, лексичні навички та граматичні навички.

Метою навчання в початковій школі має бути навчання смислового читання, ця дія спрямована на розуміння сенсу текстової інформації, так само і на уроках англійської мови.

Виходячи з цього, слід розібрати що таке «смислове читання»? У зразковій основній освітній програмі початкової загальної освіти під смисловим читанням розуміється «осмислення мети читання і вибір виду читання в залежності від мети; вилучення необхідної інформації з прослуханих текстів різних жанрів; визначення основної та другорядної інформації; вільна орієнтація і сприйняття текстів художнього, наукового, публіцистичного та офіційно-ділового стилів; розуміння і адекватна оцінка мови засобів масової інформації».

Читацька компетенція складається з понять (рис.1.3):

Рис. 1.3. Структура понять англомовної компетентності в читанні

Читацьку грамотність розглядають як одну з найважливіших компетентностей, яка позначає готовність до життя в сучасному суспільстві.

Успішне навчання в початковій школі залежить від того наскільки в учнів сформована читацька грамотність. Тому для школи ставиться нове завдання в розвитку читацької грамотності учнів. Розвиток читання і грамотності можна назвати одним із пріоритетних завдань для української освіти і, відтак, завдань школи. Без грамотності немає читання, а читання розвиває грамотність [32].

Навчання читання є невід'ємною частиною навчання англійської мови в цілому. Сучасні навчально-методичні комплекси з англійської мови здатні вирішувати такі завдання з розвитку читацької грамотності:

- розуміти комунікативну мету читання тексту;
- визначати головну думку тексту;
- фіксувати інформацію на листі у вигляді плану, тез, повного або стислого переказу (усного або письмового);
- диференціювати головну і другорядну, відому і невідому

інформацію;

- виділяти інформацію, яка ілюструє мовні факти, явища або аргументують висунуту тезу;

- коментувати і оцінювати інформацію тексту.

Текст є головною мовною одиницею змісту навчання іноземних мов. В контексті розглядаються лексичні та граматичні одиниці, що складаються з фонетичних і графічних одиниць.

Навички грамотного читання вкрай необхідні для успішної адаптації в сучасному суспільстві Читання іноземною мовою як вид мовленнєвої діяльності і як опосередкована форма спілкування є, на думку багатьох дослідників, найнеобхіднішим для більшості людей.

На уроках англійської мови учні набувають навички вдумливого читання, вчать розуміти широкий контекст і підтекст, інтерпретувати його з різних точок зору, оцінювати стиль і жанр тексту, саме на матеріалі сучасних казок.

Учні навчаються працювати із суцільним і не суцільним текстом, з таблицями, схемами, оголошеннями, уривками з листів і т.п. [55].

Таким чином, одним з основних завдань при навчанні будь-якого предмету стає навчання учнів навичкам роботи з будь-якими текстами.

У зв'язку з вищесказаним, виділяються три групи читацьких умінь:

1. Орієнтація в змісті тексту (сюди входять різні вміння: визначати головну тему, спільну мету або призначення тексту; обирати з тексту або придумувати заголовок; формулювати тезу, що виражає загальний зміст тексту; пояснювати порядок частин, що містяться в тексті; знаходити в тексті потрібну інформацію і т.д.).

2. Перетворення і інтерпретація тексту (вміння перетворювати текст, використовуючи нові форми подання інформації: формули, графіки, діаграми, таблиці; порівнювати і протиставляти викладену в тексті інформацію різного характеру; знаходити в тексті аргументи на підтвердження висунутих тез і т.д.).

3. Оцінка інформації (відгукуватися на зміст тексту; оцінювати твердження, зроблені в тексті, виходячи зі своїх уявлень про світ; знаходити аргументи підтверджуючи свою точку зору і т.д.).

Оволодіння цими вміннями означає «сміслову читання», яке є фундаментом позначених в новому стандарті результатів освіти [30].

Таким чином, на основі проаналізованої літератури, можна виділити наступні компоненти англійської компетентності у читанні, які мають прийматися до уваги у процесі формування в учнів молодшої школи читацької компетентності:

Мотиваційно-ціннісний компонент включає в себе наявність особистісних, соціальних, професійних цінностей, що мотивують на діяльність (потреби, мотиви читання, читацькі інтереси).

Мотиваційний компонент є одним з основних компонентів читання. Він включає в себе мотиви, потреби, інтереси, бажання. Коли учень усвідомлює потребу в читанні, то він докладає зусиль для того щоб проаналізувати і знайти потрібну йому інформацію.

Когнітивний компонент включає в себе базові вміння роботи з текстом, тобто сам процес читання, а так само систему знань, необхідну для здійснення професійної діяльності.

Когнітивний компонент характеризується здатністю розуміти лексичні одиниці мови, будувати фрази відповідно до законів граматики та семантики. Даний компонент включає в себе володіння мовою і формується в ході діяльності. Для подальшого розвитку школярі повинні оволодіти технікою читання, так як це є базовим умінням.

Техніка читання має свої характеристики: швидкість, правильність, виразність. Головна функція це вміння розуміти текст.

Діяльнісно-рефлексивний компонент включає в себе наступні характеристики: сформованість вміння співвідносити отриману інформацію з особистим досвідом і потребами, давати власну оцінку змісту тексту, контроль і аналіз своїх результатів.

Даний компонент визначається самостійним оволодінням навичками і вміннями, які дозволяють вирішувати різні комунікативні завдання.

1.2. Лінгвопсихологічні особливості читання як виду мовленнєвої діяльності

У сучасному світі одним із важливих засобів пізнання світу є читання. Воно відіграє надзвичайно важливу пізнавальну і виховну роль у становленні особистості, відкриває доступ до провідних джерел інформації та виступає не лише метою, а і засобом навчання, спілкування та передачі досвіду.

Читання - це самостійний вид мовленнєвої діяльності, який пов'язаний із сприйняттям і розумінням інформації, закодованої графічними знаками.

Особливу увагу вивченню читання, як виду мовленнєвої діяльності приділяли такі вчені, як І.О. Бредіхіна [7], Л.С. Виготський [9;10], Н. Д. Гальскова [12;13], М. В. Дука [18], Д.Б. Ельконін [20;21;22], І. О. Зимня [26; 27], З.І. Кличникова [32], О.М. Соловова [65], С.К. Фоломкіна [72], Н. В. Чепелева [79], С.Ф. Шатілов [80] та інші.

Існують деякі розбіжності у дослідженнях процесу читання та побудові психолінгвістичної моделі процесу читання, проте більшість дослідників, зокрема З. І. Кличникова [32], І.А. Бредіхіна [7] та С.К. Фоломкіна [72] відносять до складу читання два процеси: сприйняття тексту та його розуміння. Проаналізуємо визначення поняття «читання» як виду мовленнєвої діяльності.

За З. І. Кличниковою [32, с. 6], читання – це процес сприйняття та смислової обробки інформації, графічно закодованої за системою тієї чи іншої мови.

І.О. Зимня трактує читання як рецептивний вид мовленнєвої діяльності. Мовленнєва діяльність - це активний, цілеспрямований, опосередкований мовною системою і обумовлюється ситуацією спілкування процес передачі і прийому повідомлення [26, с. 19].

Як зазначає І.А. Бредіхіна, читання є найбільш вмотивованим процесом, що викликає великий інтерес в учнів. Психологи вважають, що прочитаний художній текст призводить до виникнення у читачів потреби в обговоренні, обміні думками, що сприяє ефективності навчання чужомовному говорінню, читання і спілкуванню на іноземній мові в цілому.

Ми будемо оперувати визначенням читання як складною перцептивно-розумово-мнемічною діяльністю, що має у своєму складі процесуальний та змістовний план, а також спрямована на правильне розпізнання графічного образу знаків, їх співставлення зі значенням, смислової переробку змісту прочитаного, процесуальний бік якої має аналітико-синтетичний характер.

Розглянемо види читання англійською мовою, спрямовані на смислове читання. За ступенем розуміння змісту тексту і його осмислення, С. К. Фоломкіна виділяє кілька видів читання (див. рис. 1.4.)

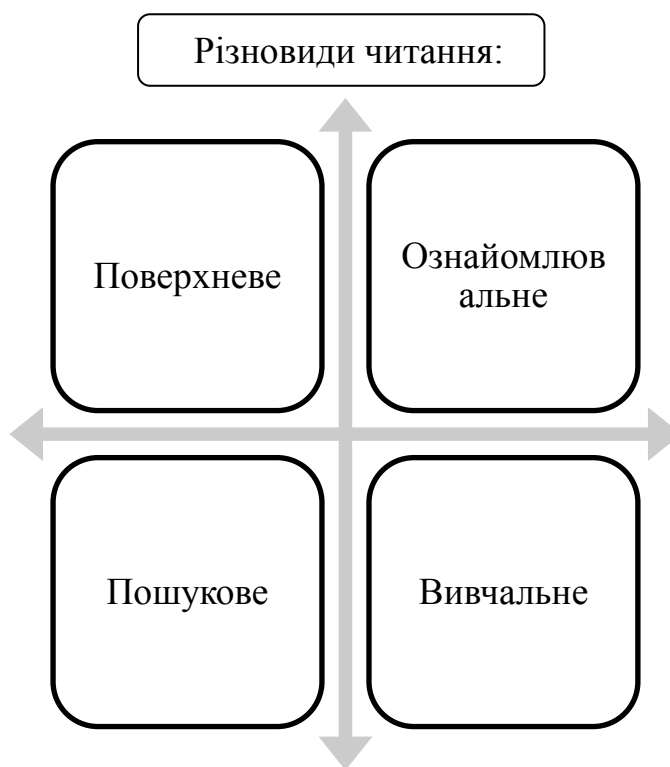

Рис. 1.3. Різновиди читання

Розглянемо кожен з видів читання більш детальноше.

1. Поверхнєве читання (skimming) передбачає отримання загального (основного) уявлення про прочитаний матеріал. Мета - отримання загального

уявлення про те, що розглядається в тексті. Дане читання застосовується при першому читанні, з метою визначити, чи є в ній цікава інформація для нас, і далі вже приймати рішення - читати її чи ні.

2. Ознайомлювальне читання (reading for the main idea) являє собою визначення головного і другорядного, цей вид читання позначається як процес сприйняття текстової інформації “по діагоналі” із фрагментарним заглибленням в текст, тобто коли учень читає весь текст без установки отримати яку-небудь певну інформацію. Це читання називають ще «читанням для себе», так як воно йде без подальших завдань. Головне завдання даного виду читання - зрозуміти основну прочитану інформацію.

3. Вивчальне читання – це сприйняття інформації в повному обсязі. Передбачає максимально повне і точне розуміння всієї інформації, а так само її критичне осмислення. У процесі такого читання вивчається вся інформація, яка міститься в тексті.

4. Пошукове читання (reading for specific information) - це пошук необхідної інформації. Його мета - швидке знаходження в тексті будь-яких конкретних даних, наприклад, факти, характеристики, цифрові показники і т.п. У шкільній програмі пошукове читання використовується при виконанні вправ до тексту [69]. Тобто, і вивчальне, і ознайомлювальне читання починаються з пошукового читання.

Навчання читання в школі має свою мету - це формування і розвиток умінь читання як виду мовленнєвої діяльності, а не навчання видам читання, які є засобом для досягнення спільної мети. Для особистісного і пізнавального розвитку учнів і досягнення соціально бажаного результату становлення різних видів читання на всіх без винятку уроках, в тому числі і на уроках англійської мови, використовуються такі прийоми і способи роботи:

1) аналіз навчальних завдань, інструкцій, розвиток умінь вчитуватися в завдання, виділяти ключові слова, розуміти завдання і «перекладати» кожне завдання інструкції, в алгоритм дій;

2) виконання письмових завдань (відповідь на поставлені запитання; висловлення своєї точки зору; наведення аргументів, що підтверджують висловлене твердження, так і проти; пояснення різних ситуацій з опорою на текст; доказ висловленої чиєїсь точки зору з опорою на прочитаний текст;

3) вичитування і узагальнення інформації з таблиць, діаграм, рекламних матеріалів і т.п. [47].

Оскільки читання – це процес поетапний, що охоплює поетапну роботу з текстом, деякі методисти, зокрема дослідниця І.О. Зимня [26, с. 14] виділяє три фази процесу читання, а саме:

- спонукально-мотиваційна фаза (мотив та усвідомлення завдань читання);
- аналітико-синтетична фаза (впізнавання лексичних одиниць та граматичних структур), що містить фази змістового прогнозування, вербального зіставлення, встановлення змістових зв'язків між словами та змістовими частинами тексту;
- виконавча фаза (закінчення прийому інформації.)

Відповідно кожної фази існують етапи роботи з текстом: *до читання, під час читання, після читання*. Відповідно до цих етапів роботи з текстом виділяється (див. рис. 1.5.) :

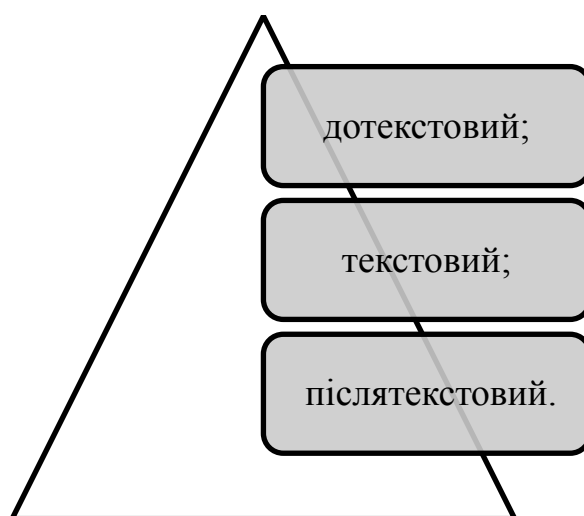

Рис. 1.5. Етапи роботи з текстом

Дотекстовий етап - це пробудження і стимулювання мотивації до роботи з текстом; актуалізація особистого досвіду учнів шляхом залучення знань з інших освітніх областей шкільних предметів; прогнозування змісту тексту з опорою на знання учнів, їх життєвий досвід, на заголовок і малюнки і т.д. Одна з головних завдань даного етапу це постановка мети і завдань читання, це може бути знайомство з важливими поняттями з тексту, актуалізація попередніх знань, формування установки на читання за допомогою будь-яких питань, завдань до тексту. Чим краще буде організована дотекстова діяльність, тим легше буде учням читати і розуміти текст, відповідно учень може досягти більш високих результатів.

В даній діяльності слід спланувати попередню роботу таким чином, щоб вона не стосувалася змісту самого тексту, оскільки тоді учням буде нецікаво читати текст, так як вони не знайдуть там нової цікавої інформації.

На перших етапах роботи з текстом вчитель повинен полегшити учням процес розуміння змісту тексту, можна використовувати такі завдання:

- визначити про що або про кого може йти мова в тексті;
- визначити перед читанням по заголовку, за структурою тексту, за малюнками, які супроводжують текст, до якого виду або типу цей текст відноситься (наприклад, кулінарний рецепт або оголошення в газету);
- знайти і підкреслити в тексті як відомі, так і невідомі для учнів слова, про значення яких можна здогадатися, далі спробувати спрогнозувати зміст тексту іноземною мовою з опорою на підкреслені слова [43].

Текстовий етап. Мета даного етапу - висунення гіпотези про зміст читаного, її підтвердження / відхилення, контекстуальна і смислова здогад, міркування під час читання про те, що і як я читаю і наскільки добре розумію прочитане. Основним принципом цього етапу є зупинка діяльності, роздуми вголос, прогноз, встановлення різноманітних і різноспрямованих зв'язків і відносин в ході розвитку сюжету [63].

Текстова діяльність вирішує конкретну комунікативну задачу, сформульовану в завданні до тексту. Ця задача ставиться перед учнями,

перед читанням самого тексту. Об'єктом контролю читання має бути його розуміння, тобто результат діяльності. При цьому контроль розуміння прочитаного тексту повинен бути пов'язаний як з комунікативними завданнями, які ставляться перед учнями, так і з видом читання. Якщо мова йде про роботу з автентичним художнім текстом або текстом інформаційного характеру, то вони призначаються для роботи над усіма видами читання.

Так, наприклад, перше прочитання художнього тексту може бути пов'язано з розумінням основної інформації: 1) визначення основної ідеї, теми, проблеми і т.д.; 2) пошук (підкреслення / виписування) головною інформації прочитаного тексту; 3) встановлення логіко-сміслових зв'язків (складання плану, таблиць, діаграм) і т.д. [43].

Велику роль в процесі розуміння змісту тексту відіграють завдання щодо цілеспрямованого пошуку інформації та письмовій її фіксації, наприклад, заповнення різного роду таблиць: імена героїв, що здійснюються ними дії, їх характеристики та ін. На даному етапі не слід читати один і той же текст багато разів, інакше читання втратить комунікативний сенс. Повторне читання може бути використано при пошуку будь-якої додаткової, уточнюючої інформації.

Метою післятекстового етапу є використання матеріалу в самих різних ситуаціях, формах, сферах, включення його в іншу, більш масштабну діяльність. Стратегії пов'язані із засвоєнням, розширенням, поглибленням, обговоренням прочитаного.

За рахунок роботи з текстом за трьома етапами, відбувається формування смислового читання, яке може забезпечити розвиток умінь, підвищення мотивації читання іноземною мовою. Сміслові читання допомагає у формуванні читацької компетентності, так як допомагає сформувати основні вміння читання, декодувати письмову мову, виділити загальний зміст тексту, знаходити потрібну інформацію, робити висновки про прихований контекст тексту і розуміти думку автора.

У процесі роботи з текстом на кожному зазначеному вище етапі необхідно враховувати психологічний компонент, зокрема пізнавальні функції та механізми читання, про важливість яких такі дослідники як Л. С. Виготський [9;10], І.О. Зимня [28;29], Н.В. Чепелєва [79] неодноразово наголошували.

Отже, можемо зробити висновок, що вміння читати означає не тільки розуміння того, що виражено експліцитно, тобто самими мовними засобами, а й імпліцитно – розуміння інформації, що лежить за межами мовних побудов – підтексту. Етапами акту читання є: зорове сприймання; внутрішнє промовляння; робота оперативної та довготривалої пам'яті; антиципація; смислова переробка прочитаного; інтерпретація.

Таким чином, читання у сучасному навчальному процесі має важливе значення, зокрема у процесі вивчення іноземних мов, адже воно відкриває доступ до провідних джерел інформації та розширює світогляд особистості.

Розкривши поняття лінгвопсихологічних особливостей читання як виду мовленнєвої діяльності, вважаємо необхідним розглянути психологічні особливості учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

1.3. Психологічні особливості учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти

У процесі викладання будь-якого навчального предмета, зокрема англійської мови, максимально враховуються індивідуально-психологічні особливості учнів. Зауважимо, що процес навчання стає ефективним, якщо діяльність учнів відповідає їхнім потребам та індивідуальним особливостям їх психологічного та вікового розвитку. Тільки тоді навчання для учнів є вмотивованим, а їхня продуктивність включення в даний процес значно підвищується. А завдяки врахуванню індивідуальних особливостей психологічно розвитку учнів початкової школи формування англійської компетентності в читанні набуває якісного нового розвитку щодо змістовності, більшої природності, правильності та інформативності.

Молодший шкільний вік є важливим у становленні особистості дитини, бо саме тоді закладаються основи особистісного розвитку учнів початкової школи. Як стверджують психологи, у віці 8-11 років психофізіологічний розвиток дітей досягає рівня достатнього для засвоєння основ іноземної мови. Це обумовлює, передусім, здатністю дітей цієї вікової категорії точно відтворювати почуті звуки та інтонації, а також їхньою схильністю до багаторазового повторення. Саме ці якості, разом із дитячою допитливістю, багатою уявою та прагненням до гри, сприяють ефективному оволодінню дітьми молодшого шкільного віку основами іноземної мови, незважаючи на їхню нездатність зрозуміти пояснення граматичних правил і структур.

Проблему психологічних особливостей розвитку учнів молодшого шкільного віку досліджували такі вчені, як Л.І. Божович [6], Л. С. Виготський [9; 10], Л.В. Долинська [11], Д.Б. Ельконін [19; 20;21;22], Е. Х. Еріксон [23], І. О. Зимня [28;29], Ж. Піаже [50], О.В. Скрипченко [11], К. Д. Ушинський [70], П.М. Якобсон [83] та інші. Зокрема, Л.С. Виготський [10, с. 95] та Д. Б. Ельконін [20, с. 14] досліджували проблему вікової періодизації психічного розвитку особистості, О. В. Скрипченко [11, с. 172] розглядала особливості взаємин молодшого школяра з вчителем та учнями, І. О. Зимня [29, с. 89] приділяла увагу навчальній діяльності учнів, як провідній діяльності у молодшому шкільному віці.

Аналіз вікової періодизації у роботах Л.С. Виготського [9, с. 95; 10, с. 162] та Д. Б. Ельконіна [20, с. 14-15] дозволив віднести учнів 3-4-х класів, що є суб'єктом дослідження, до учнів молодшого шкільного віку, тобто початкового етапу навчання, що охоплює період життя дитини від 6-7 до 10-11 років, які навчаються у 1-4 класах середнього навчального закладу.

Деякі дослідники, зокрема Л. С. Виготський [9, с. 98], вважає, що учні 3-4-х класів, які знаходяться у віці 8-11 років, відносяться до вікового періоду, що є початком стабільного підліткового віку. З. Фрейд [74, с. 230] зазначає, що вік 8-11 років є закінченням дитячого віку, тобто латентною стадією. Згідно з Д. Б. Ельконіним [20, с. 17] цей віковий період є кризою між

стабільним молодшим шкільним та підлітковим віком та використовує термін «криза отроцтва (передпідліткова)».

Характерними ознаками цієї кризи є негативне ставлення до школи в цілому і до обов'язковості її відвідування, небажання виконувати навчальні завдання, конфлікти з вчителями. Спілкування з однолітками починає визначати багато сторін особистісного розвитку. Чим менш успішним виявляється дитина у навчанні, тим більше у тяжкій формі проходить ця криза.

Розглянемо психологічні особливості учнів молодшого шкільного віку.

Провідна навчальна діяльність у молодшому шкільному віці, визнає найважливіші зміни, що відбуваються в розвитку психіки дітей на даному віковому етапі. У навчальній діяльності складаються психологічні новоутворення, які характеризують найбільш значущі досягнення в розвитку молодших школярів. Ці досягнення є фундаментом, які забезпечують розвиток школярів на наступному віковому етапі [28].

У молодшому шкільному віці відбуваються зміни у соціальній ситуації розвитку та у стосунках з дорослими, що пов'язано із виходом дитини за рамки сім'ї. На думку Л.С. Виготського [10, с. 106], соціальна ситуація розвитку молодшого школяра являє собою абсолютно своєрідне, специфічне для даного віку, виняткове відношення між дитиною і навколишньою дійсністю, насамперед соціальною, тобто навчанням у початковій школі. У результаті чого дитина знаходиться у новому статусі «я – школяр», де система відносин «дитина – дорослий» перебудовується та диференціюється у вигляді «дитина – батьки» та «дитина – учитель». Змінюються також домінуючі авторитети, де поряд із авторитетом батьків з'являється авторитет учителя, який стає центром усього життя молодшого школяра [37, с. 38-39].

Зі зміною соціальної ролі учень стикається з новими обов'язками та новими завданнями. Він має розвивати працьовитість, дисциплінованість, приймати правила шкільного життя, відповідати за свої дії, бути успішним, що впливає на всю систему відносин учнів з дорослими, батьками та

однолітками. Крім того, для молодших школярів стає важливою не лише оцінка дорослих, але й думка товаришів, за що вони поступово починають хвилюватися, шукають схвалення однолітків і тим самим займають певне місце в групі однокласників [28, с. 137].

Найголовнішою функцією молодшого шкільного віку є навчання, що І. О. Зимня [29, с. 88-89] визначає як діяльність, що спрямована на самого учня як її суб'єкта. Наслідком навчальної діяльності виявляється розвиток особистості, її інтелекту, здібностей, засвоєння знань, оволодіння уміннями та навичками. Дитина починає усвідомлювати, що вона виконує суспільно-вагому діяльність, тобто навчається, у результаті чого ігрова діяльність переходить на задній план [74, с. 169].

Розглянемо структуру навчальної діяльності молодшого школяра за І. О. Зимньою [29, с. 90], яка виділяє такі структурні елементи навчальної діяльності (рис. 1.6.):

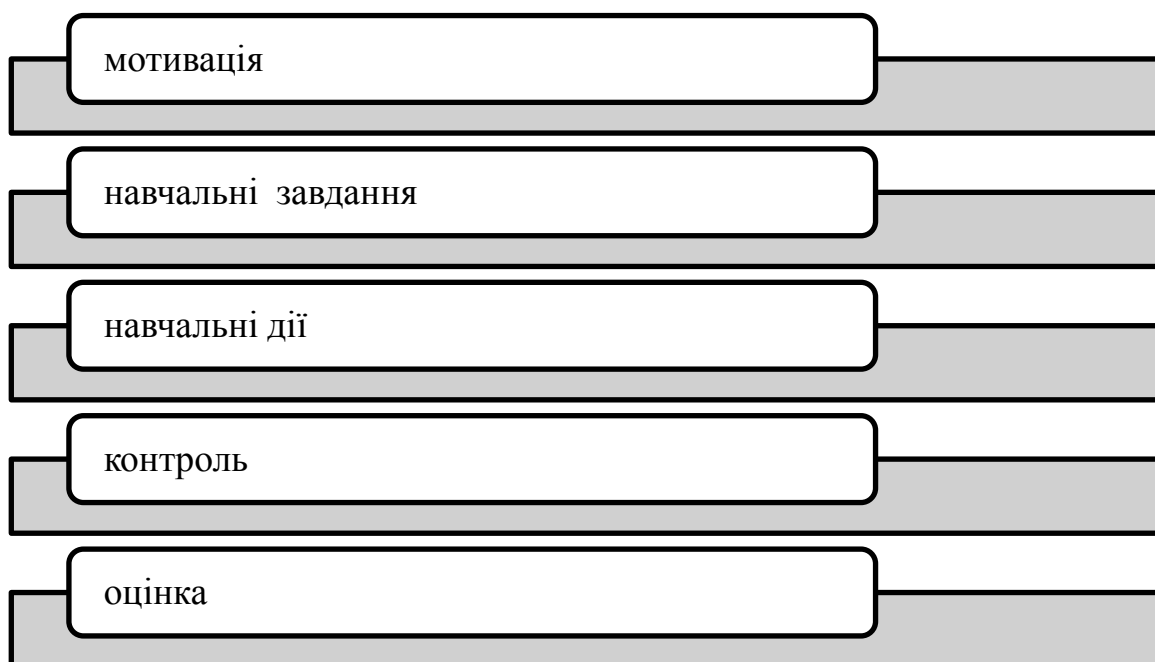

Рис. 1. 6. Структурні елементи навчальної діяльності (за І. О. Зимньою [40, с. 90])

Мотивація є не тільки одним із основних компонентів структурної організації навчальної діяльності, а й, що дуже важливо, істотною

характеристикою самого суб'єкта цієї діяльності. Мотивація як перший обов'язковий компонент входить в структуру навчальної діяльності. Вона може бути внутрішнім або зовнішнім по відношенню до діяльності. В основі навчально-пізнавальних мотивів лежать пізнавальна потреба і потреба в саморозвитку. Це інтерес до змістовної сторони навчальної діяльності, до того, що вивчається, і інтерес до процесу навчальної діяльності - як, якими способами вирішуються навчальні задачі. Це також мотив власного зростання, самовдосконалення, розвитку своїх здібностей.

Характерною рисою молодшого шкільного віку є те, що учні ще не мають стійкої мотивації до вивчення предметів. Тому однією із головних задач вчителя постійно підтримувати увагу та цікавість учнів за допомогою використання наочності та технічних засобів навчання, що підтримує увагу учнів та допомагає запам'ятовувати та накопичувати значну кількість матеріалу.

Наступним елементом, головним по суті компонентом структури навчальної діяльності є навчальне завдання, як трактує Д. Б. Ельконін [20, с. 18]. Це система завдань, при виконанні яких дитина освоює найбільш загальні способи дії. Навчальне завдання необхідно відрізнити від окремих завдань. Зазвичай діти, вирішуючи багато конкретних завдань, самі стихійно відкривають для себе загальний спосіб їх вирішення. Ці завдання пропонуються учням як певне навчальне завдання в певній навчальній ситуації, сукупністю яких представлено сам навчальний процес в цілому.

Наступним важливим елементом навчальної діяльності є навчальна дія. Людська діяльність не існує інакше, як у формі дії або ланцюга дій, діяльність зазвичай здійснюється деякою сукупністю дій, що підкоряються приватним цілям, які можуть виділятися із загальної мети.

Згідно А.Н. Леонтьєва [36, с. 289], «дія - це такий процес, мотив якого не збігається з його предметом (тобто з тим, на що ця дія спрямована), а лежить в тій діяльності, в яку дія включена. На перший план у навчанні виступають мисленнєві, мовні дії, які потрібні для усвідомлення навчального

завдання, розуміння його змісту, розкриття внутрішніх зв'язків, причинних залежностей. Мисленнєвим та мовним діям підпорядковуються мнемічні, уявні та практичні дії [11, с. 147].

Іншими словами, якщо мотив співвідноситься з діяльністю в цілому, то дії відповідають визначеній меті. В силу того, що сама діяльність представлена діями, вона і мотивована, і цілеспрямована, тоді як дії відповідають тільки цілям.

У загальній структурі навчальної діяльності значне місце відводиться діям контролю (самоконтролю). Це обумовлюється тим, що будь-яка інша навчальний дія стає довільною, регульованою тільки при наявності контролювання в структурі навчальної діяльності. Спочатку навчальну роботу дітей контролює вчитель. Але поступово вони починають контролювати її самі, навчаючись цьому частково самостійно, частково під керівництвом вчителя.

П'ятим компонентом структури навчальної діяльності є оцінка. Дитина, контролюючи свою роботу, повинна навчитися адекватно її оцінювати. При цьому недостатньо загальної оцінки - наскільки правильно і якісно виконано завдання; потрібна оцінка своїх дій.

Також, варто зазначити, що молодший шкільний вік є періодом інтенсивного розвитку та якісного перетворення пізнавальних процесів: Вони починають набувати опосередкований характер і стають усвідомленими і довільними. Учні поступово опановують свої психічні процеси, продовжують розвиватися такі основні пізнавальні властивості і процеси як сприймання, увага, уява та пам'ять. Розглянемо особливості їх розвитку.

Домінуючою функцією в молодшому шкільному віці стає мислення. Інтенсивно розвиваються і перебудовуються розумові процеси. Від інтелекту залежить розвиток інших психічних функцій. Завершується перехід від наочно - образного до словесно - логічного мислення. У дитини з'являються логічно правильні міркування. Шкільне навчання будується таким чином, що словесно - логічне мислення отримує переважний розвиток.

У навчальній діяльності вже менш необхідно образне мислення. В кінці молодшого шкільного віку (і пізніше) проявляються індивідуальні відмінності серед дітей. Психологи поділяють групи дітей на "теоретиків" або "мислителів", які легко вирішують навчальні завдання в словесному плані, "практиків", яким потрібна опора на наочність і практичні дії, і «художників» з яскравим образним мисленням. У більшості дітей в цьому віці спостерігається відносна рівновага між різними видами мислення [30].

На думку К.Д. Ушинського, мислення у дітей початкової школи розвивається від емоційно-образного до абстрактно-логічного: «дитя мислить формами, фарбами, звуками, відчуттями взагалі», тому навчання має «будуватися не на абстрактних уявленнях про слова, а на конкретних образах безпосереднього сприймання дитини» [70]. Тим самим, К.Д. Ушинський [70] закликає спиратися педагогам на перших порах шкільної роботи на ці особливості дитячого мислення у молодших школярів.

Сприйняття молодших школярів недостатньо диференційовано. Через це дитина може сплутати схожі по написанню букви і цифри, такі як 9 і 6. У процесі навчання відбувається перебудова сприйняття, воно піднімається на вищий щабель розвитку, приймає характер цілеспрямованої і керованої діяльності. У процесі навчання сприйняття поглиблюється, приймає характер організованого спостереження, а так само стає більш аналізуючи і диференціюючи, саме в молодшому шкільному віці розвивається увага. Навчання буде неможливо, якщо дана психічна функція не сформована. Молодший школяр може зосереджено займатися однією справою протягом 10-20 хвилин.

Деякі вікові особливості притаманні увазі учнів початкових класів. Основна з них - слабкість довільної уваги. Значно краще в молодшому шкільному віці розвинене мимовільна увага. Все нове, несподіване, яскраве, цікаве саме собою привертає увагу учнів, без усяких зусиль з їхнього боку [11].

Так, наприклад, школярі будуть запам'ятовувати саме те, що спочатку справило на них велике враження, те, що їм було цікаве, несподіване, нове або містило яскраве емоційне забарвлення. А далі учні вже будуть запам'ятовувати те, що треба запам'ятати з точки зору навчальних задач. Взагалі молодші школярі мають гарну механічну пам'ять. Багато з них протягом всього навчання в початковій школі механічно заучують навчальні тексти, що призводить до значних труднощів в середніх класах, коли матеріал стає складніше і більше за обсягом.

Згідно Д. Б. Ельконіна [19], протягом молодшого шкільного віку в розвитку уваги йде інтенсивний розвиток всіх її властивостей: особливо різко збільшується обсяг уваги, підвищується його стійкість, розвиваються навички переключення і розподілу.

Ще одна вікова особливість молодших школярів це недостатня сила волі: у дитини ще не було досвіду, пов'язаного з тривалою боротьбою за поставлену ціль, подоланням труднощів і перешкод. У дитини відразу опускаються руки при будь-якої невдачі, він легко втрачає віру в свої сили і можливості. У багатьох дітей ми можемо зустріти примхливість, упертість, що є своєрідною формою протесту проти тих твердих вимог, які йому пред'являє школа, а так само проти необхідності жертвувати тим, що хочеться [9].

Отже, початковий етап навчання молодших учнів визначається наявністю у нього особливостей розвитку потреб та мотивів, пам'яті, уваги, мислення, сприймання, вольової сфери, а ще інтелектуальним та сенсорним розвитком.

Фундаментальною діяльністю молодшого учня є навчальна, структурною основою якої є мотивація, навчальні завдання, навчальні дії, контроль та оцінка. Впродовж цього шкільного періоду відбуваються зміни соціальної ролі учня, а саме перебудовується система відносин із однолітками, батьками та дорослими, де вчитель стає авторитетом.

Розвиток психологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку є передумовою вивчення іноземної мови, а саме формування компетентності у читанні, як однієї із найважливіших складових іншомовної комунікативної компетентності. Навчання читання сучасних іншомовних казок варто реалізувати із урахуванням розвитку психологічних процесів молодших учнів, що забезпечує ефективне опанування навичок техніки читання, умінь здобути головний зміст та знань про історію, культуру країни, мова якої вивчається.

Висновки до розділу 1

Таким чином, у першому розділі було розглянуто теоретичні передумови формування англomовної компетентності у читанні в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

1. У результаті дослідження визначено зміст та структуру англomовної компетентності у читанні в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти як здатності читати твори різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту задля вилучення інформації, що створює підґрунтя та психологічну готовність учня до здійснення міжкультурного спілкування та контакту з носіями мови.

2. Охарактеризовано лінгвопсихологічні особливості читання як виду мовленнєвої діяльності, а саме такі процеси та психологічні механізми, як зорове сприйняття, внутрішнє промовляння, сегментування тексту, оперативна пам'ять, антиципація, довготривала пам'ять та осмислення прочитаного.

3. У результаті дослідження проаналізовано психологічні особливості учнів молодшого шкільного віку. Визначено особливості сприймання, пам'яті, уваги, мислення, інтелектуального розвитку, мотивів, навчальної діяльності та соціальної ситуації розвитку учнів 3-4 класів, які надалі діють на формування англomовної компетентності у процесі читання.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННЯ НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ КАЗОК В УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1. Сучасні казки як засіб формування англomовної компетентності у читанні учнів початкової школи закладів загальної середньої освіти

Зазначимо, що формування англomовної компетентності поза межами країни-носія мови, що вивчається, вимагає від вчителя створення мовного середовища на уроці англійської мови таким чином, щоб учень міг «опинитися» в англomовному світі та краще познайомитися з історією та культурою країни, мову якої він вивчає. Саме з цією метою на уроках англійської мови доцільно використовують сучасні англomовні казки, які відіграють важливу роль у формуванні компетентності у читанні, а саме: роблять процес засвоєння англomовного матеріалу більш живим, цікавим, проблемним, переконливим й емоційним та дозволяють створити англomовне середовище.

Як показує практика, благодатним джерелом навчання іноземної мови починаючи з раннього віку є казки. Казки – це епічні оповідання чарівно-фантастичного, алегоричного і соціально-побутового характеру із своєрідною системою художніх засобів, підпорядкованих героїзації позитивних, сатиричному відкриттю негативних образів, часто гротескному зображенню їх взаємодії [45, с. 126].

Використання казок на уроках англійської мови уже давно стало предметом особливої уваги методистів, педагогів-практиків, науковців таких як: Л.М.Гудкова [16], Л.С.Виготський [9], Н.Д.Гальскова [12], Т.Д.Зінкевич-Євстінгеева [25], І.Л.Колеснікова [31], А.С.Любченко [37],

В.Пропп [51], Ю.Я.Пучко [52], К.С.Сьома [59], С.В.Смоліна [58], В.Бьорнер [84].

На думку сучасних лінгводидактів, казка – це усний народний твір, який виник у безпосередньому спілкуванні оповідача із слухачами; зв'язний текст розповідного характеру, з вигаданим, часто фантастичним змістом, якому притаманні всі риси зв'язного тексту: тематична єдність, наявність заголовку, змістова завершеність, інформативність викладу, цілеспрямованість, інтеграція, структурна організація (приказка, зав'язка), зв'язок між частинами (казковими віхами), відпрацьоване мовлення відповідно розмовного стилю мови [52, с. 29].

Сучасна казка урізноманітнює життя дитини, дарує їй радість і є одним з найбільш ефективних способів розвитку мови та мовлення, у якому найбільш яскраво проявляється принцип навчання: вчити граючи. Окрім того, у англomовній сучасній казці яскраво виражені самобутність народу, мовою якого вона написана, його культура, звичаї, моральні принципи, особливості національного побуту і укладу. Разом з тим в казках англomовних країн, поряд з їх культурним різноманіттям, відображені загальнолюдські цінності, які прищеплюються дітям з ранніх років [48, с. 17].

Сучасні англomовні казки розвивають уяву дітей, слугують сполучною ланкою між фантазією та реальним світом, учень набуває певний соціальний досвід при роботі з казкою. Багаторічний досвід роботи педагогів дозволяє стверджувати, що вивчення казок захоплює дітей, підвищує мотивацію навчання іноземної мови. Сучасна казка, у свою чергу, впливає на їхній емоційний стан: знижує тривогу і негативні прояви, даючи основу для сприйняття, співпереживання і спілкування з улюбленими героями, створює атмосферу захоплення та радості [61, с. 23].

Використання сучасних англomовних казок на уроках сприяє індивідуалізації навчання і розвитку мотивованості мовленнєвої діяльності учнів. При використанні казок на уроках іноземної мови розвиваються два

види мотивації: самомотивація, коли казка цікава сама по собі, і мотивація, яка досягається тим, що учневі буде продемонстровано, що він може зрозуміти мову, яку вивчає. Це приносить задоволення і надає віру в свої сили і бажання до подальшого вдосконалення. Необхідно прагнути до того, щоб учні отримували задоволення від казки саме через розуміння мови, а не тільки через цікавий сюжет.

Ще однією перевагою сучасної казки є сила враження й емоційного впливу на учнів. Тому головна увага має бути спрямована на формування учнями особистісного ставлення до прочитаного. Успішне досягнення такої мети можливе лише, по-перше, при систематичному читанні, а по-друге, при методично організованому читанні [51, с. 77].

Величезний методичний потенціал сучасної казки має вагомий вплив на формування англомовної компетентності у читанні. Читання оригінальної художньої літератури мови, що вивчається сприяє розвитку усного мовлення, збагачує словниковий запас, знайомить з культурою і літературою країни та розвиває аналітичне мислення. Читання сучасних англомовних казок на уроках англійської мови безперечно цінні: по-перше, тому, що учень стикається з сучасно живою мовою, а не умовно-навчальною; по-друге, є можливість висловити свою думку і дати оцінку твору, герою та ситуації. Але щоб читання було захоплюючим і в той же час розвивало мовні навички, необхідно проводити роботу над текстом, як перед читанням уривка, так і після, щоб допомогти учням зрозуміти текст і активізувати нові мовні явища.

Поряд з організацією читання важливе значення має змістовна сторона навчальних матеріалів, призначених для читання. Саме зміст включає потенційну можливість пробудити в учнів позитивну мотивацію, викликати потребу в читанні іноземною мовою. Багато методистів вважають, що саме для учнів 3-4 класів доцільно використовувати сучасні казки як певний тип художніх текстів.

Цей вибір обумовлений багатьма факторами:

- тематичними (в казках реалізується особливий фантастичний світ),
- композиційними (наявність традиційних приповідки ("*Once upon a time*"), початок і щасливий кінець ("*and they lived happily ever afterwards*") ,
- характерологічними (наприклад, триразове повторення однорідних епізодів (3 сина, 3 подарунка, 3 зустрічі на дорозі - все це полегшує розуміння змісту казки).

Використання сучасної казки є ефективним засобом навчання процесі вивчення іноземних мов. Адже сучасна казка є засобом формування компетентності у процесі читання, казкові тексти та діалоги персонажів можуть допомогти дітям отримати уявлення про звучання ІМ і сформувати в них первинні вміння читання.

Розглянувши методичний потенціал сучасної англomовної казки як засобу формування англomовної компетентності у процесі читання, вважаємо необхідним проаналізувати принципи та критерії відбору сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

2.2. Принципи відбору сучасних казок та прийоми для формування англomовної компетентності у процесі читання в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти

Особливе місце у формуванні англomовної компетентності у процесі читання в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти займають сучасні казки, значення яких було розглянуто у параграфі 2.1.

Відзначимо, що для вдалого застосування сучасних казок необхідно спроектувати та організувати належну роботу з ними. Першим етапом для учителя є чітко сформулювати цілі та завдання, які мають бути виконані та досягнуті після вживання даного матеріалу. Другим етапом є відбір сучасного навчального матеріалу, що є провідною передумовою створення системи вправ для формування в учнів англomовної компетентності у процесі

читання, що визначає необхідність розкриття принципів та критеріїв його відбору.

Питанням відбору матеріалу для навчання читання іноземною мовою займалися такі дослідники як О.В. Бирюк [3], Г.Е. Борецька [4], Н. Ф. Бориско [5], Ю.В. Британ [8], І.Ю. Голуб [15], М.В. Дука [18], Л. П. Рудакова [54], О. О. Рудич [56; 57], С.К. Фоломкіна [72], В. В. Черниш [78] та інші.

Доречним, на наш погляд, є розгляд понять «навчальний матеріал», «принципи відбору» та «критерії відбору» .

Як вказано у Новому словнику методичних термінів та понять, навчальний матеріал – це спеціально відібраний і методично організований матеріал, який підлягає презентації і засвоєнню в процесі навчання; має у своєму складі тексти, невербальні знакові повідомлення (формули, графіки, схеми), мову жестів та міміку, факти невербальної поведінки, реалії країни, мова якої вивчається [31, с. 115].

Стосовно поняття «принципи відбору», Ю.В. Британ [8, с. 31] пояснює їх як вимоги до якості одиниць відбору, що асоціюється з первородною домінантною процедури відбору.

Одночасно із принципами відбору вивчаються теж критерії відбору, втім ці поняття не є рівнозначними. Це визначає необхідність уточнення та розмежування вказаних понять.

Дослідивши літературу [8, 18, 60], було з'ясовано, що критеріями відбору навчального матеріалу є основні ознаки, що мають відношення до змісту, структури й обсягу повідомлень, завдяки яких оцінюється висвітлений матеріал з метою його використання або невикористання у разі навчального матеріалу згідно до цілей навчання.

Термін «принцип» є семантично ширшим, та виявляє процес відбору навчальних матеріалів, а термін «критерій» визначає дійсний навчальний матеріал на предмет його належності, тобто за кількісними та якісними параметрами [18, с. 85-86].

Проаналізуємо розгорнуто принципи відбору навчальних текстів, які у досліджували у своїх працях Г. Е. Борецька [4], М. В. Дука [18], Л. П. Рудакова [54], Л. П. Смелякова [60; 61] та інші.

Ретельним дослідженням, що є фундаментом всіх наступних досліджень користування сучасними казками на занятті з іноземної мови є праці О.О. Рудич [57, с. 5], де авторка акцентує свою увагу на п'ятьох принципах відбору сучасних матеріалів, а саме: принцип естетичного впливу на читача; принцип соціокультурного потенціалу; принцип «усномовленневого» потенціалу; вокабулярно-стилістичний принцип; системно-літературний принцип.

М. В. Дука [18, с. 88] пропонує ти всі принципи відбору автентичних текстів як систему, яка включає у себе дві групи принципів: 1) загальні принципи, пов'язані з урахуванням особливостей та потенцій типу автентичного тексту; 2) специфічні принципи - уточнювальні, що є підпорядкованими принципу соціокультурної цінності.

У свою чергу, Г.Е. Борецька [4, с. 23] розглядає такі принципи відбору іншомовних текстів:

- принцип пізнавальної цінності текстів, їхня науковість (тексти мають містити фактичні дані про країну, мову яку вивчається, її народ, включати відомості із усіх сфер людських знань, тексти повинні містити науково-популярний зміст);
- принцип відповідності змісту текстів психофізіологічним особливостям учнів та їх інтересам (повинен зважати на інтелектуальний ступінь розвитку школярів, тексти повинні бути значущими та захоплюючими для учнів, приборкувати їх емоційні та пізнавальні потреби);
- принцип виховного та розвиваючого потенціалу (тексти мають слугувати розвитку морально-етичних рис школярів);
- принцип наявності різних форм мовлення (тексти мають містити як діалогічне, так і монологічне мовлення, змальовувати реальне становище комунікації).

Отже, ми виділили саме такі принципи відбору сучасних казок для формування англомовної компетентності у процесі читання в учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, а саме: *принцип автентичності, принцип інтегрованості, принцип соціокультурної цінності, принцип посильності та доступності навчального текстового матеріалу, принцип врахування вікових особливостей, принцип жанрового розмаїття, принцип відбору сучасних казок відповідно до тематики*, представлений у типовій програмі .

Поглиблено проаналізуємо вказані принципи відбору сучасних казок, якими ми будемо користуватися для підбору відповідного матеріалу у практичній частині роботи.

1. Принцип автентичності. Даний принцип прогнозує самобутні матеріали, які створені носіями мови, застосування яких спрямоване на реальне, а не навчальне спілкування. Навчальні матеріали мають бути оригінальними, неадаптованими до потреб конкретного суб'єкту навчання, продуктами мовленнєвої діяльності носіїв мови.

Рекомендовані школярам сучасні казки мають віддзеркалювати ситуації справжньої міжкультурно комунікації, ознайомлювати їх із культурними особливостями кожного народу, традиціями, звичаями, специфікою їхнього мовлення, що заохочують пізнавальний інтерес школярів до порівняння даних із особистого досвіду про рідну культуру з іноземною, мова якої вивчається [4, с. 18; 12, с. 74].

2. Принцип інтегрованості. Як було вказано у параграфі 2.1., теперішня освіта зобов'язує інтегроване вивчення предметів, яка дає шанс учням відкрити для себе суцільну картину світу. Проведення інтегрованих уроків може виступати як суміжний засіб вивчення іноземної мови, у процесі яких школярі продуктивно опановують соціокультурну інформацію за допомогою інтеграції таких уроків, як іноземна мова та географія, іноземна мова та зарубіжна література, іноземна мова та українська література.

3. Принцип соціокультурної цінності. Соціокультурна цінність навчального матеріалу характеризує його соціокультурним потенціалом, яку

Л. П. Смелякова [61, с. 42-48] визначає як наявність соціокультурної інформації у сучасній казці, яка розкривається на базі кількісного (соціокультурна інформація, презентовано експліцитно – вербально або завдяки мовних одиниць з національно-культурним компонентом семантики) та якісного аналізу (імпліцитна соціокультурна інформація, що відіграє в формі образів і уявлень під час сприймання тексту).

4. *Принцип посиленості та доступності навчального текстового матеріалу.* Навчальний матеріал, який рекомендується школярам для вивчення іноземної мови, має співвідноситися з рівнем їхніх знань, умінь та навичок, іншими словами відповідати стандартам та вимогам чинної Навчальної програми [42]. Сучасні казки мають відповідати обсягу, який вказаний у Програмі, а також текст має бути викладений дохідливо та прозорою мовою.

5. *Принцип врахування вікових особливостей учнів (відповідності особливостям комунікативним потребам та інтересів).* Відбір матеріалу відповідно цього принципу має здійснюватися опираючись на аналіз особливостей інтелектуального, фізичного та розумового розвитку школярів, тобто співвідноситися з особливостям сприймання, уваги, пам'яті, уяви, мислення, пізнавальних інтересів учнів, в результаті якого посилює мотивацію до вивчення іноземної мови.

6. *Принцип розмаїття сучасних казок.* За допомогою цього принципу учні мають змогу в процесі формування англомовної компетентності у читанні вилучити необхідну інформацію із сучасної казки. Різноманіття сучасних казок пробуджує інтерес учнів до читання та посилює мотивацію.

7. *Принцип відбору сучасних казок відповідно до тематики, представленої у типовій програмі.* Відбір сучасних казок відбувається відповідно до навчальної Програми з англійської мови враховуючи тематику.

Тож, роблячи висновок, при відборі сучасних казок необхідно зважати на перераховані вище принципи, надаючи пріоритетність тим матеріалам,

які посприяють формуванню англомовної компетентності у процесі читання. При правильній організації робота з текстовим матеріалом (а саме використання сучасних казок) на уроках англійської мови в достатній мірі розвиває учнів, розвиває інтерес до досліджуваного мови, підвищує мотивацію до предмету зокрема і до процесу читання взагалі.

2.3. Етапи формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти

Як було зазначено вище, для формування англомовної компетентності у процесі читання головним є дотримання певних етапів навчання, серед яких [65, с. 239]:

- 1) *передтекстовий етап* (або етап зняття мовних і смислових труднощів тексту);
- 2) *текстовий етап* (або етап удосконалення умінь читати текст);
- 3) *післятекстовий етап* (або етап удосконалення вмінь детального читання та інтерпретації отриманих знань та контролю розуміння тексту).

Розглянемо етапи детальніше.

Передтекстовий етап означає введення школярів в іншомовне середовище, інформування їх із ситуаціями комунікації та направлення їх уваги на читання та розуміння тексту. Характерною ознакою цього етапу являється необхідність для створення мотивації навчальної діяльності школярів, формування та активізація їх фонових знань з різних галузей [4, с. 24].

Перший етап - аналіз мовних та мовленнєвих труднощів тексту. Вчитель демонструє нові ЛО, тому що хибне розуміння може негативно позначитися на повному розумінні тексту взагалі. Найголовнішим в даному випадку це порівняння специфіки іншої країни із рідною та способи подолання насущних проблем, які можуть утворитися шляхом культурних розбіжностей [41, с. 437].

Етапи підготовки до читання тексту включає в себе рецептивно-продуктивні, рецептивно-репродуктивні та продуктивні вправи. Учитель здебільшого залучає в процес навчання різні режими роботи, а саме індивідуальний, парний, груповий або фронтальний. Зразком дотекстового етапу можуть бути такі, як [65, с. 161]:

- 1) опрацювання вимови інтернаціональних, похідних, складних, конвертованих слів та за нотування їх до словника із транскрипцією;
- 2) робота із заголовком (учні можуть визначити тематику тексту, проблеми, що порушуються, ключі слова та вислови);
- 3) складання асоціацій, пов'язаних з іменем автора;
- 4) складання теми тексту за малюнками, ознайомлення з новими ЛО і визначення теми чи проблематики тексту на основі мовної здогадки;
- 5) ознайомлення із першим абзацом тексту та прогнозування змісту тексту.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що процес формування англomовної компетентності починається на передтекстовому етапі роботи над текстом, тобто під час того як учні готуються до сприйняття англomовної інформації у процесі читання, що являється найголовнішим етапом у розвитку вмінь читання як виду мовленнєвої діяльності.

Наступним етапом формування англomовної компетентності у процесі читання є текстовий етап, що включає в себе такі завдання, як:

- 1) ознайомлення із запитаннями/завданнями до тексту
 - 2) читання тексту про себе з метою розуміння основного змісту
- [4, с. 26].

На початку роботи з текстом вчитель інформує учнів, щодо завдань до тексту, які школярі мають опрацювати після прочитання тексту задля розуміння мети самого читання. Це є головним пунктом спрямування учнів на адекватне й свідоме розуміння інформації. Саме такий спосіб орієнтує увагу й мислення учня, стимулює процес запам'ятовування [78, с. 91].

Останнім етапом є післятекстовий. Суть цього етапу полягає в удосконаленні вмінь детального читання, розуміння та тлумачення змісту прочитаного тексту. Цей етап передбачає перевірку ступеню опанування учнями мовних навичок та мовленнєвих умінь, які вони згодом використовують у писемному чи усному мовленні завдяки виконанню післятекстових вправ.

Нижче наведемо перелік вправ післятекстового етапу [65, с. 162]:

- 1) дати відповіді на запитання, після прочитання тексту, про що йшла мова, і питання стосовно важливих деталей;
- 2) вправи Правда/Неправда (стосується чи не стосується тексту);
- 3) підібрати заголовку до кожного з абзаців;
- 4) заповнити таблицю відповідною інформацією із тексту;
- 5) знаходження важливих фактів (перевірка вміння орієнтуватися у тексті, знаходити одиниці смислової інформації);
- 6) виконання тестів;
- 7) переказ;
- 8) складання плану до тексту;
- 9) висвітлення власної точки зору, щодо проблематики тексту, головних героїв та їх дій.

Суть висвітлених етапів може змінюватися згідно з комунікативною метою, яка заздалегідь була визначена вчителем, особливостей тексту та виду читання (ознайомлювального, переглядового, вивчаючого). Отже, найчастіше робота з текстом відбувається у три етапи і не порушує свою структуру, що зображено нижче (табл.2.1.) [41, с. 383].

Таблиця 2.1

**Етапи роботи з текстом у процесі формування англомовної
компетентності у процесі читання**

Назва етапу	Мета етапу	Зміст етапу
Передтекстовий етап	1. аналіз мовних, смислових труднощів тексту; 2. введення у проблему.	Набуття та/або удосконалення англомовних знань.
Текстовий етап	1. формулювання комунікативного завдання; 2. читання тексту.	Удосконалення умінь читати текст
Післятекстовий етап	1. контроль розуміння тексту; 2. обговорення змісту прочитаного; 3. смислової переробка інформації тексту; 4. використання учнями отриманих знань із тексту у писемному чи усному мовленні.	1) удосконалення умінь детального читання та тлумачення змісту прочитаного тексту; 2) застосування отриманих знань, умінь та навичок у писемному чи усному мовленні.

Отже, формування англомовної компетентності у процесі читання має здійснюватися у трьох взаємопов'язаних етапах, а саме: 1) передтекстовий етап (етап зняття мовних і смислових труднощів тексту; етап набуття та/або удосконалення знань); 2) текстовий етап (власне читання тексту; етап удосконалення умінь читати текст) та 3) післятекстовий етап (переробка смислової інформації та контроль розуміння тексту; етап удосконалення умінь детального читання та тлумачення змісту прочитаного; етап

застосування отриманих знань, умінь та навичок у писемному чи усному мовленні).

Висновки до розділу 2

У другому розділі проаналізовано низка теоретичних питань щодо використання сучасних казок як засобу формування англомовної компетентності у процесі читання учнів початкової школи закладів загальної середньої освіти, систематизовано принципи відбору англомовних сучасних казок та прийоми формування англомовної компетентності, на основі яких були відібрані сучасні казки для практичної частини роботи.

1. Досліджено поняття «казка», жанрову специфіку казки, методичний потенціал використання сучасної казки у процесі навчання.

2. Розглянуті принципи відбору сучасних казок для формування англомовної компетентності у процесі читання учнів початкової школи закладів загальної середньої освіти. Виділено такі принципи, як: принцип автентичності, принцип інтегрованості, принцип соціокультурної цінності, принцип посильності та доступності навчального текстового матеріалу, принцип врахування вікових особливостей, принцип жанрового розмаїття, що базуються на класифікації принципів відбору матеріалів Л. П. Смелякової.

3. Виділено основні етапи формування англомовної компетентності у процесі читання, а саме: передтекстовий етап (етап зняття мовних і смислових труднощів тексту; етап набуття та/або удосконалення знань), текстовий етап (власне читання тексту; етап удосконалення умінь читати текст) та післятекстовий етап (переробка смислової інформації та контроль розуміння тексту; етап застосування отриманих знань, умінь та навичок у писемному чи усному мовленні).

Проаналізовані теоретичні питання дали змогу відібрати сучасні казки, які у третьому розділі послугують основою для моделювання підсистеми вправ для формування в учнів англомовної компетентності у процесі читання.

РОЗДІЛ 3

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ КАЗОК В УЧНІВ 3-4 КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

3.1. Підсистема вправ для формування англomовної компетентності у читанні сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти

Теоретичні основи, які було детально досліджено у поданих вище розділах дають підставу, застосувавши принципи та критерії відбору сучасних казок, вдосконалити підсистему вправ для формування англomовної компетентності у читанні на матеріалі сучасних казок в учнів 3-4 закладів загальної середньої освіти. Допускаємо, що саме через використання систематизованої підсистеми вправ школярі набуватимуть потрібних для даного етапу навчання знань, умінь та навичок, а отже відбудуватиметься процес формування англomовної читацької компетентності.

Для здійснення такого навчання нами було обрано такі сучасні казки, як: “*Sam's snowflake*“ (ДОДАТОК А), “*Rain, Rain, Go Away!*“ (ДОДАТОК Б), “*Peter's Secret Mission*“ (ДОДАТОК В), “*The Queen's Present*”, “*Poppy and Sam's Halloween Party*”, “*Stick Man*”, “*A Home in the Snow*”.

У ході роботи нами було створено підсистему вправ згідно до етапів формування англomовної компетентності у процесі читанні на матеріалі сучасних казок, серед яких:

- 1) *передтекстовий етап* (або етап зняття мовних і смислових труднощів тексту);
- 2) *текстовий етап* (або етап удосконалення умінь читати текст);
- 3) *післятекстовий етап* (або етап удосконалення вмінь детального читання та інтерпретації отриманих знань, а також контролю розуміння тексту).

Так, на дотекстовому етапі формування англомовної компетентності у процесі читання на матеріалі сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів середньої освіти, здійснюється покращення та систематизація здобутих знань в школярів. Мета даного етапу полягає у тому, щоб увести учнів в іншомовну атмосферу, проаналізувати мовні, мовленнєві та смислові труднощі тексту. Зазначену мету можна досягнути, використовуючи умовно-комунікативні, рецептивно-репродуктивні вправи, котрі виконуються в таких режимах: а) вчитель-учень; б) учень-вчитель; в) вчитель-клас; г) клас-вчитель [49, с. 29-60].

Продемонструємо приклади вправ дотекстового етапу.

Вправа 1.

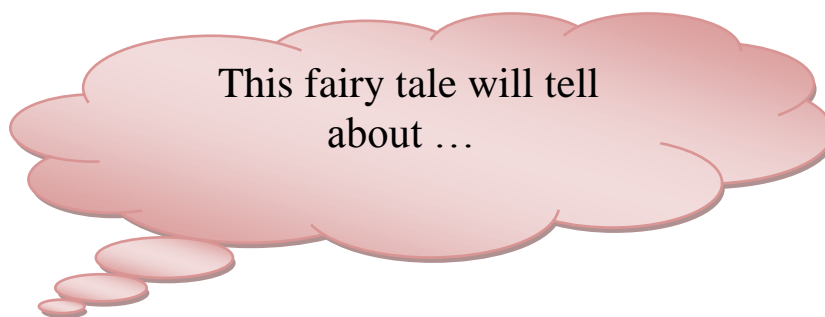
Тип: репродуктивна, умовно-комунікативна.

Мета: зняття смислових труднощів (передбачення змісту тексту).

Інструкція: Read the title of the fairy tale “*Sam's snowflake*” by Gillian Shields.

Guess what this fairy tale can be about.

Write your predictions in the cloud below:

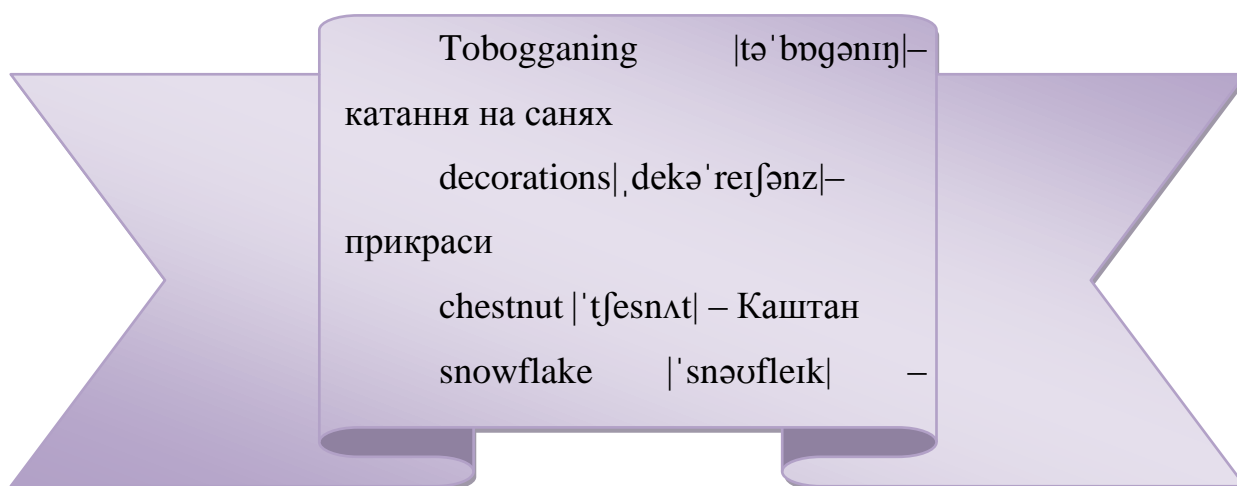

Вправа 2.

Тип: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: зняття лексичних та фонетичних труднощів тексту.

Інструкція: Learn the words from the fairy tale. Repeat them after your teacher. Open your vocabulary and write down these words.

Проаналізуємо вправи другого / текстового етапу формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти. Головна мета цього етапу полягає в удосконаленні вмій читання тексту, тобто розумінні змісту тексту на основі отриманих знань.

До цієї групи вправ нами були віднесені рецептивно-репродуктивні умовно-комунікативні вправи. Варто зауважити, що на даному етапі формування англомовної компетентності у читанні слід зважати на вид читання, згідно поставленої вчителем комунікативної мети (вивчаюче, переглядове, ознайомлювальне).

Представимо приклади вправ текстового етапу.

Вправа 3.

Тип: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: удосконалити уміння учнів розуміти зміст прочитаного

Інструкція: While reading the fairy-tale, find who said this (подана вправа спрямована на пошукове читання):

1) “Don’t worry”

2) “I’ll be back as soon as the first flakes of snow start to fall”

3) “When will Dad get home?”

Вправа 4.

Тип: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: удосконалити уміння учнів розуміти зміст прочитаного.

Інструкція: While reading the fairy-tale, match the words.

snowball	cake
honey	spicy
smell	figs
fir	cone
roast	food
special	chestnut

Вправа 5.

Тип: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: удосконалити уміння учнів розуміти зміст прочитаного(подана вправа спрямована на розвиток вивчаючого читання).

Інструкція: Answer the questions about the fairy tale:

Question	Answer
1) Why did the dad go to the forest??	
2) What did dad help do every Christmas?	

3) What did he see in the forest?	
4) Who met him near the door?	
5) Did they have any dinner that night?	

Вправа 6.

Тип: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: удосконалити вміння учнів розуміти зміст прочитаного.

Інструкція: Read the fairy tale “Sam's Snowflake “ by Gillian Shields and decide if the statements about the fairy tale are true or false. Put T – for true and F – for false:

- It was New Year.
- Dad was setting off to the forest .
- Sam couldn't wait for the rain to come.
- Sam's snowflake shone on the door.

Вправа 7.

Тип: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: перевірка розуміння змісту прочитаного.

Інструкція: Put the letters in the right order and write down the words.

Translate these words.

- 1) isypc - _____
- 2) cdteroaion - _____
- 3) ylhlo - _____
- 4) thenscu - _____
- 5) caneclek - _____

6) thermcan - _____

7) verowhe - _____

Вправа 8.

Тип: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: удосконалити уміння учнів розуміти зміст прочитаного.

Інструкція: Put the events from the fairy tale Peter's Secret Mission by Beatrix Potter into the correct order as in the example:

One breezy autumn morning Lily and Benjams are at the treehouse. **1**

They found a journal in owl.

He can't find his dad's journal.

They borrowed a raft from the squirrels.

The rabbits raced towards the lake.

They find Peter.

Вправа 9.

Тип: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: розвивати вміння передбачення змісту тексту.

Режим виконання: індивідуальний.

Інструкція: Read the riddles below and guess what character we will read about.

Write the name of the character in the box:

*It drops from way up
high
It is made of H₂O
When the sun shines on it
There is a colorful bow.*

*You might see it in the sky
But it is not the moon
It is what would make you wet
If there was a monsoon.*

Мета третього / післятекстового етапу полягає у розвитку вміння опрацьовувати смислову інформацію тексту, удосконалені вмінь детального читання та інтерпретації змісту прочитаного, розвитку вмінь використання отриманих умінь та навичок у писемному чи усному мовленні, а також контроль розуміння тексту.

До вправ цього етапу ми віднесли рецептивно-продуктивні комунікативні вправи, які можуть виконуватися у індивідуальному, парному та / або груповому режимах [49, с. 45].

Продемонструємо вправи третього / післятекстового етапу.

Вправа 10.

Тип: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: перевірка розуміння змісту прочитаного.

Інструкція: Put the events of the fairy tale into the correct order from 1 to 6:

	Dad will be back as soon as the first flakes of snow start to fall.
	Dad was setting off to the forest to fetch a special Christmas surprise.
	Sam made a snowflake.
	It was Christmas Eve.
	Sam stuck the snowflake high in the window and Mum hung up his stocking.
	Before long the wild winter weather swirled through the forest blocking the paths and darkening the sky.

Вправа 11.

Тип: комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Мета: навчити учнів застосовувати отримані знання.

Інструкція: Write about your Christmas traditions:

При відборі сучасних казок потрібно звертати увагу на принципи, надаючи перевагу тим матеріалам, котрі спомагають формуванню англомовної компетентності у процесі читання. Правильно організовано робота з текстовим матеріалом, тобто використання сучасних казок на уроках англійської мови в певній мірі розвиває школярів, розвиває інтерес до досліджуваного мови, підвищує мотивацію до предмету, а саме до процесу читання взагалі.

Отже, у роботі нами була розроблена підсистема вправ для формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казків в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти іноземних мов, що включає в себе такі групи вправ як: 1) вправи на зняття смислових труднощів, 2) вправи на зняття лексичних та фонетичних труднощів тексту, 3) вправи на удосконалення умінь учнів розуміти зміст прочитаного, 4)

вправи на перевірку розуміння змісту прочитаного, 5) вправи на розвивиток вміння передбачення змісту тексту, 6) вправи на застосовування отриманих знань.

Нами були використані: умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні та репродуктивні вправи на зняття мовних, мовленнєвих, смислових труднощів; умовно-комунікативні рецептивно-продуктивні вправи на контроль рівня розуміння та засвоєння матеріалу; комунікативні рецептивно-продуктивні вправи на використання отриманих знань у писемному або усному мовленні.

3.2. Експериментальне дослідження процесу формування англомовної компетентності у читанні сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти

Створена підсистема вправ для формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти була апробована нами у ході експериментального дослідження.

Багато вчених вивчали основи проведення методичного експерименту, а саме цим питанням займалися П. Б. Гурвич [17] та В. М. Шейко [81].

По-перше, слід розглянути поняття «експеримент» – це спроба, що потребує підтвердження чи спростування теорії, де вивчення явищ відбувається в певних умовах, що забезпечують появу тих процесів, спостереження яких необхідне для встановлення закономірних зв'язків між явищами [81, с. 91].

Для здійснення експериментального дослідження нами було обрано методичний експеримент, який П. Б. Гурвич [17, с. 39] передбачає спільну діяльність учасників експериментального навчання та його організатора.

Так, у нашому дослідженні експериментом було охоплено 14 учнів 3-4-их класів Сумського навчально - виховного комплексу "Загальноосвітньої школи І ступеня - дошкільного навчального заклад № 42.

Беручи до уваги вимоги вчених щодо послідовності впровадження методичного експерименту, доцільно детально розглянути кожний етап проведення експерименту, що містить констатувальний, формувальний та контрольний етапи.

Констатувальний етап відноситься до першого етапу, ціль якого полягає у визначенні рівня сформованості англомовної компетентності учнів. Саме через це нами було обрано метод анкетування (розроблено комплекс тестових завдань), за допомогою якого було визначено, якою мірою учні володіють інформацією після прочитаного тексту (ДОДАТОК Г). Під час анкетування учням було запропоновано 10 тестових завдань множинного вибору за матеріалами казок "*Sam's snowflake*", "*Rain, Rain, Go Away!*", "*Peter's Secret Mission*", "*The Queen's Present*", "*Poppy and Sam's Halloween Party*", "*Stick Man*", "*A home in the snow*".

Кожне із тестових завдань оцінювалось у 2 бали.

В результаті нашого експерименту констатувальний етап продемонстрував, що рівень знань учнів 3-4-их класів після прочитаних текстів знаходяться на середньому та достатньому рівнях (ДОДАТОК Д). Таким чином, середній рівень - 5 учнів (12-14 балів із 20 можливих) та 9 учнів показали достатній рівень (14-20 бали із 20 можливих).

З'ясувавши рівень знань учнів після прочитаних казок, зробивши аналіз досліджень передекспериментального зрізу, слід розглянути формувальний етап експерименту, який передбачає проведення створеної методики та вивчення її ефективності саме у процесі навчання. Фундаментом проведення даного експерименту було використання сучасних казок для формування англомовної компетентності у процесі читання.

Фінальним етапом нашого експерименту є контрольний етап, у процесі якого було здійснено післяекспериментальний зріз для формулювання досягнутого рівня сформованості в учнів 3-4-х класів англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок. Завданням даного етапу полягає в тому, щоб перевірити рівень сформованості компетентності після проведення експерименту, порівняння та аналіз отриманих результатів.

У ході наукового дослідження метод, який був використаний, це читання учнями сучасних казок, а саме: *“Sam's snowflake”*, *“Rain, Rain, Go Away!”*, *“Peter's Secret Mission”*, *“The Queen's Present”*, *“Poppy and Sam's Halloween Party”*, *“Stick Man”*, *“A home in the snow”*. та виконання відповідних вправ для того, щоб перевірити сформованість в учнів англомовної компетентності у процесі читання, кожен блок з яких оцінювався у 12 балів.

Наприкінці нашого експерименту, після виконання відповідних завдань, результати продемонстрували, що рівень англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок знаходиться на середньому та відмінному рівнях. Оскільки 5 учнів показали середній рівень (6,3-8 балів) та 9 учнів (8,3-10,6 балів) впоралися із завданнями на відмінному рівні (ДОДАТОК Е).

На базі проведеного нами дослідження можемо зробити висновок, що знання, які учні отримали після прочитаного знаходяться на достатньому рівні.

Після отриманих результатів нашого експерименту, з впевністю можемо сказати, що розроблена методика формування в учнів англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок є ефективною, через те, що підвищується якісний рівень сформованості комунікативних умінь і навичок учнів, посилюється мотивація до навчання, створюються умови для розвитку та збагачення кругозору. Тому, можна рекомендувати розроблену методику до впровадження в

навчальний процес учнів 3-4-х класів.

3.3. Методичні рекомендації до організації роботи з формування англomовної компетентності у читанні сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти

Реалізоване нами дослідження дає змогу сформулювати методичні рекомендації щодо формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

Аналіз наукової та методичної літератури щодо формування у молодших школярів англomовної компетентності в процесі читання, власний досвід роботи з учнями під час проходження педагогічної практики та роботи в якості вчителя дозволяють зробити висновок про необхідність формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок. Для результативного формування англomовної компетентності у процесі читання, учитель повинен діяти відповідно із вимогами чинної навчальної Програми, Загальноєвропейськими рекомендаціями, концепцією Нова школа, що затверджені Міністерством освіти України.

Методика, яка була розроблена нами в ході нашого дослідження має на меті формування у дітей англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок, що передбачає сформованість певної сукупності знань, умінь та навичок. Англomовна компетентність у процесі читання характеризується як здатність читати автентичні тексти різних жанрів та видів із різним рівнем розуміння змісту заради вилучення потрібної інформації, що є фундаментом для психологічної готовності учня до міжкультурного спілкування та до контакту з носіями мови.

Своєрідною складністю у формуванні англomовної компетентністю у процесі читання являють собою психологічні та лінгвістичні особливості. У ході навчання читанню необхідно брати до уваги психофізіологічні механізми, а саме: зорове сприйняття, внутрішнє промовляння,

сегментування тексту, оперативна пам'ять, антиципація, довготривала пам'ять та осмислення, які відіграють важливу роль у фазах читання (спонукально-мотиваційній, аналітико-синтетичній, виконавчій).

Навчання англомовної компетентності у процесі читання доцільно здійснювати на матеріалах сучасних казок, які повинні бути відібрані згідно таких принципів, як: *принцип автентичності, принцип інтегрованості, принцип соціокультурної цінності, принцип посильності та доступності навчального текстового матеріалу, принцип врахування вікових особливостей, принцип жанрового розмаїття.*

Роботу по формуванню англомовної компетентності в процесі читання сучасних казок рекомендуємо здійснювати згідно основних етапів формування англомовної компетентності у процесі читання, а саме: передтекстового етапу (етап зняття мовних і смислових труднощів тексту; етап набуття та/або удосконалення знань), текстового етапу (власне читання тексту; етап удосконалення умінь читати текст) та післятекстового етапу (переробка смислової інформації та контроль розуміння тексту; етап застосування отриманих знань, умінь та навичок у писемному чи усному мовленні).

Доцільно використовувати підсистему вправ для формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казків в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти іноземних мов, що включає в себе такі групи вправ як: 1) вправи на зняття смислових труднощів, 2) вправи на зняття лексичних та фонетичних труднощів тексту, 3) вправи на удосконалення умінь учнів розуміти зміст прочитаного, 4) вправи на перевірку розуміння змісту прочитаного, 5) вправи на розвивиток вміння передбачення змісту тексту, 6) вправи на застосовування отриманих знань.

Типи вправ, рекомендовані для використання, – умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні та репродуктивні вправи на зняття мовних, мовленнєвих, смислових труднощів; умовно-комунікативні

рецептивно-продуктивні вправи на контроль рівня розуміння та засвоєння матеріалу; комунікативні рецептивно-продуктивні вправи на використання отриманих знань у писемному або усному мовленні.

Припускаємо, що результативність формування у дітей англomовної компетентності в процесі читання сучасних казок залежить від дотримання запропонованих нами методичних рекомендацій.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі нами було розроблено підсистему вправ для формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти, здійснено дослідження процесу формування англomовної компетентності у процесі сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

1. Розроблено підсистему вправ для формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок, яка включає: 1) групу вправ на зняття мовних і смислових труднощів тексту та удосконалення отриманих знань (умовно-комунікативні, рецептивно-репродуктивні, комунікативні вправи); 2) групу вправ на набуття умінь читати текст із англomовною інформацією; 3) групу вправ спрямованих на контроль розуміння тексту, удосконалення умінь детального читання та інтерпретації змісту прочитаного, застосування отриманих знань, умінь та навичок у писемному чи усному мовленні. Запропонована підсистема вправ з використанням сучасних казок, що враховує вікові особливості учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти має забезпечити результативність формування англomовної компетентності у процесі читання.

2. Здійснено й розібрано експериментальне дослідження процесу формування англomовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти, як результат було якого встановлено, що рівень знань, умінь та навичок школярів

розуміти, інтепретувати та вживати отриману інформацію з прочитаного є на середньому та достатньому рівнях.

3. Сформульовано методичні рекомендації щодо організації роботи з формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок. Встановлено, що педагог у процесі формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти повинен звертати увагу на вимоги навчальної Програми з іноземної мови, концепцію Нова школа, особливості розвитку учнів, критерії та принципи відбору сучасних казок та етапи роботи з текстом, що гарантує результативність опанування школярами знань, умінь та навичок.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення, розроблена підсистема вправ та сформульовані методичні рекомендації для формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

1. У результаті дослідження визначено зміст та структуру англомовної компетентності у читанні в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти як здатності читати сучасні англомовні казки різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту задля вилучення інформації, що створює підґрунтя та психологічну готовність учня до здійснення міжкультурного спілкування та контакту з носіями мови.

2. Охарактеризовано лінгвопсихологічні особливості читання як виду мовленнєвої діяльності, а саме зорове сприйняття, внутрішнє промовляння, сегментування тексту, оперативна пам'ять, антиципація, довготривала пам'ять та осмислення прочитаного.

3. У результаті дослідження проаналізовано психологічні особливості учнів молодшого шкільного віку. Визначено особливості сприймання, пам'яті, уваги, мислення, інтелектуального розвитку, мотивів, навчальної діяльності та соціальної ситуації розвитку учнів 3-4-х класів, які надалі діють на формування англомовної компетентності у процесі читання.

4. Досліджено поняття «казка», жанрову специфіку казки, методичний потенціал використання сучасної казки у процесі навчання.

5. Розглянуті принципи відбору сучасних казок для формування англомовної компетентності у процесі читання учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти. Виділено такі принципи, як: принцип автентичності, принцип інтегрованості, принцип соціокультурної цінності, принцип посильності та доступності навчального текстового матеріалу, принцип врахування вікових особливостей, принцип жанрового розмаїття, що базуються на класифікації принципів відбору матеріалів

Л. П. Смелякової. Враховуючи критерії відбору нами були відібрані такі сучасні казки: “*Sam's snowflake*“, “*Rain, Rain, Go Away!*“, “*Peter's Secret Mission*“, “*The Queen's Present*“, “*Poppy and Sam's Halloween Party*“, “*Stick Man*“, “*A home in the snow*” на основі яких розроблена підсистема вправ для формування англомовної компетентності у процесі читання в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

6. Визначені прийоми для формування англомовної компетентності у процесі читання в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

7. Виділено основні етапи формування англомовної компетентності у процесі читання, а саме: передтекстовий етап (етап зняття мовних і смислових труднощів тексту; етап набуття та/або удосконалення знань), текстовий етап (власне читання тексту; етап удосконалення умінь читати текст) та післятекстовий етап (переробка смислової інформації та контроль розуміння тексту; етап застосування отриманих знань, умінь та навичок у писемному чи усному мовленні).

8. Проаналізовані теоретичні питання дали змогу відібрати сучасні казки, які у третьому розділі послуговують основою для моделювання підсистеми вправ для формування в учнів англомовної компетентності у процесі читання.

9. Розроблено підсистему вправ для формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок, яка нараховує: 1) групи вправ на зняття мовних і смислових труднощів тексту та удосконалення отриманих знань (умовно-комунікативні, рецептивно-репродуктивні, комунікативні вправи); 2) групи вправ на набуття умінь читати текст із англомовною інформацією; 3) групи вправ спрямовані на контроль розуміння тексту, удосконалення умінь детального читання та інтерпретації змісту прочитаного, застосування отриманих знань, умінь та навичок у писемному чи усному мовленні. Запропонована підсистема вправ з використанням сучасних казок, що враховує вікові особливості учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти має забезпечити

результативність формування англомовної компетентності у процесі читання.

10. Здійснено й розібрано експериментальне дослідження процесу формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти, як результат було якого встановлено, що рівень знань, умінь та навичок школярів розуміти, інтепретувати та вживати отриману інформацію з прочитаного є на середньому та достатньому рівнях.

11. Сформульовано методичні рекомендації щодо організації роботи з формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок. Встановлено, що педагог у процесі формування англомовної компетентності у процесі читання сучасних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти повинен звертати увагу на вимоги навчальної Програми з іноземної мови, концепцію Нова школа, особливості розвитку учнів, критерії та принципи відбору сучасних казок та етапи роботи з текстом, що гарантує результативність опанування школярами знань, умінь та навичок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачинська Н. О. Англійський фольклор як засіб формування соціокультурної компетентності // Н. О. Бачинська. Наукові записки. Серія: педагогіка. – 2016. – №4. – С. 52-57
2. Бачинская Н. Я. Методические рекомендации по формированию социокультурной компетенции студентов языковых специальностей средствами английского фольклора // Вестник Челябинского государственного педагогического университета. – 2013. – №. 2. – С. 62-69
3. Бирюк О.В. Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англомовних публіцистичних текстів: дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / О.В. Бирюк.– К., 2005. – 196 с.
4. Борецька, Г. Е. Методика формування іншомовної компетентності у читанні. / Г. Е. Борецька // Іноземні мови. – № 3 (71). – 2012. – С. 18-27
5. Бориско Н. Ф. Теоретические основы создания учебно-методических комплексов для языковой межкультурной подготовки учителей иностранных языков (на материале интенсивного обучения немецкому языку): дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02 / Бориско Наталия Федоровна. – К., 2000. – 508 с.
6. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л. И. Божович. – М. : Просвещение, 1968. - 464 с.
7. Бредихина, И. А. Методика преподавания иностранных языков: Обучение основным видам речевой деятельности: учеб. пособие / И. А. Бредихина; М-во образования и науки Рос. Федерации, Урал. федер. ун-т. — Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2018. – 104 с.
8. Британ Ю. В. Формування професійно орієнтованої читацької компетенції у майбутніх викладачів англійської мови засобами Інтернет-ресурсів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ю. В. Британ. – К., 2014. – 206 с.

9. Выготский Л. С. Вопросы детской психологии [Текст] / Л.С. Выготский. – СПб.: Союз, 1997. – 222 с.
10. Выготский Л. С. Проблема возраста // Собр. соч.: В 6 т. Т. 4. – 260 с.
11. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. та ін. — К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
12. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным: Пособие для учителя. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: АРКТИ, 2003.—192с.
13. Гальскова Н.Д., Никитенко З.И. Процесс обучения иностранным языкам в начальной школе. // Иностранная литература в школе. – М., 1994. – № 1. – С.48–56.
14. Гончарова Е.Л. Ранние этапы читательского развития. К теории вопроса. М.:Школа - Пресс, 2007. 156 с.
15. Голуб І. Ю. Формування у майбутніх перекладачів соціокультурної компетенції у процесі вивчення німецької мови після англійської (Автореферат кандидатської дисертації). Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна. – 2010. – 26 с.
16. Гудкова Л. М. Стихи и сказки на уроках английского языка в начальной школе / Л. М. Гудкова – М.: 2005. – С. 8-85
17. Гурвич П. Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков / П. Б. Гурвич. – Владимир : Владимирск. гос. пед. ин-т, 1980. – 104 с.
18. Дука М. В. Методика формування у майбутніх філологів лінгвосоціокультурної компетентності у процесі читання англійськомовних художніх творів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. / М. В. Дука; ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського». – Одеса, 2015. – 218 с.
19. Эльконин Д. Б. Детская психология: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Д. Б. Эльконин; ред.-сост. Б. Д. Эльконин. — 4-е изд., стер. — М.: Издательский центр «Академия», 2007. — 384 с.

20. Ельконін Д. Б. До проблеми періодизації психологічного розвитку в дитячому віці // Зап. психол. 1971. – № 4. – С. 6-20
21. Эльконин Д. Б. Введение в детскую психологию // Избр. психологические труды. – С. 42
22. Эльконин Д. Б. Экспериментальный анализ начального этапа обучения чтению / Д. Б. Эльконин // Вопросы психологии учебной деятельности младших школьников / [под ред. Д. Б. Эльконина, В.В. Давидова]. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1962. – 287 с.
23. Эриксон Э. Детство и общество. СПб. – 1996. – 362 с.
24. Жесткова Е.А., Клычёва А.С. Духовно-нравственное развитие младших школьников на уроках литературного чтения посредством русской народной сказки // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. 2015. №1-1. С. 126-129.
25. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Практикум по сказкотерапии / Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева. – СПб: ООО «Речь», 2003. – 310 с.
26. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании / И. А. Зимняя. М. : исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 19 с.
27. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результатов образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. №5. – С. 34-42
28. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М.: Просвещение, 1991. – С.126-135.
29. Зимняя И.А. Психология обучения неродному языку. — М.: Рус. Яз., 1989. —219с.
30. Интерактивное образование: электронная газета / Петричук И.В., 2017. №70 / URL: <http://io.nios.ru/articles2/88/2/razvitie-chitatelskih-umeniy-s-uchetom-trebovaniya-fgos-na-uroke-angliyskogo-yazyka-s> (дата обращения: 16.03.2018).

31. Колесникова И. Л. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков / И. Л. Колесникова, О. А. Долгина. – СПб.: 2001. – С. 77-127.
32. Клычникова З. И. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке / З. И. Клычникова. – М: Просвещение, 1983.– 207 с.
33. Кулибина Н. В. Методика лингвострановедческой работы над художественным текстом / Н. В. Кулибина. – М. : Рус. яз., 1987. – 143 с.
34. Лесохина А. М. Формирование у студентов языковых вузов умений извлекать лингвокультурологическую информацию в процессе чтения иноязычных текстов разных жанров (на материале испанского языка): автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 "Теория и методика обучения и воспитания (иностраный язык, уровень профессионального образования)" / А. М. Лесохина. – Санкт Петербург, 2012. – 26 с.
35. Лернер И.Я. Умение читать творчески. Роль информативного текста учебника в развития учащихся // Вечерняя средняя школа. 1989. №5. С.
36. Леонтьев А.Н. Избр. психол. произведения: В 2 т. Т. 1. – М. – 1983. – 389 с.
37. Любченко А. С. Нестандартные уроки английского языка в школе / А. С. Любченко. – Ростов-на-Дону: 2007. – С. 23-64.
38. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Колектив авторів під керів. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
39. Методика викладання іноземних мов в середніх навчальних закладах : підруч. [для студ. вищ. навч. закл. освіти] / [Ніколаєва С. Ю., Бігич О. Б., Бражник Н. О. та ін.]. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
40. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: навч.- метод. посіб. [для студ.

мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»] / [Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.] ; за ред. С. Ю. Ніколаєвої – К. : Ленвіт, 2011. – 344 с.

41. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / [Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін.] : за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

42. Навчальна програма для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів 1-4 класи. Іноземні мови. – К. : Освіта. – 2017. – 50с.

43. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справ. Пособие / Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская, А.Ф. Будько, С.И. Петрова. 7-е изд., стер. Мн.: Выш. шк., 2001. 552 с.

44. Ніколаєва С.Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу/ С.Ю. Ніколаєва // Іноземні мови.- 2010.-№2. - С. 11-17

45. Нестандартні уроки в початковій школі/ Упоряд. О. Кондратюк. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.

46. Нова українська школа: poradnik для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М.– К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

47. Ощепкова Т.В., Пролыгина М.М., Старкова Д.А. Приемы обучения различным видам чтения // Иностр.языки в школе. 2005. №3. С. 14.

48. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. — М.: Просвещение, 1991. — 222 с.

49. Практикум з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах (на матеріалі англійської мови) [Текст]: посібник для студентів // С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Бігич, Н. О. Бражник, С.В. Гапонова та ін. – К.: Ленвіт, 2001. – 296 с.

50. Пиаже Ж. Избранные психологические труды. М., 1994.

51. Пропп В. Морфология сказки / Вопр. поэтики; Вып. XII. Гос. ин-т истории искусств. – Л.: Academia, 1928. – 152 с.

52. Пучкова Ю. Я. Игры на уроках английского языка. Методическое пособие / Ю. Я. Пучкова. – М.: 2004. – С. 12-99.
53. Разуваева Т.А. Формирование читательской компетенции студентов факультета иностранных языков: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Тула, 2006. 234 с.
54. Рудакова Л. П. Навчання студентів розуміння соціокультурної інформації при читанні англомовної художньої літератури у вищих мовних навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Рудакова Людмила Пилипівна. – К., 2004. – 255 с.
55. Рогова Г.В., Верещагина И.Н. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных учреждениях. Москва: Просвещение, 2000. 105 с. 8.
56. Рудич О.О. Психолого-педагогічний потенціал дитячої англомовної книжки// Імідж сучасного педагога. Науково-практичний освітньо-популярний часопис. – 2003. – № 10. – С. 63 – 66.
57. Рудич О.О. Навчально-тематичний план і програма спецкурсу: “Педагогічні технології використання сучасної дитячої англомовної літератури у процесі навчання молодших школярів” Для вищих педагогічних закладів освіти. –К.: Видавництво "АСМІ":2003. – 64 с.
58. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції / С. В. Смоліна // Іноземні мови, 2010. – № 4. – С. 16 – 23.
59. Сёма К. С. Использование дидактической сказки в процессе обучения иностранному языку / К. С. Сёма // Веснік Мазырскага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя І. П. Шамякіна. – 2013. – С. 62-67.
60. Смелякова Л. П. Теоретические основы отбора художественного текстового материала для языкового вуза (на материале английского языка): автореф дис. на соискание ученой степени доктора пед. наук: спец. 13.00.02 «Методика преподавания иностранных языков» / Лідія Петровна Смелякова. – СПб., 1993. – 32 с.

61. Смелякова Л. П. Художественный текст в обучении иностранным языкам в языковом вузе (Теория и практика отбора) / Л. П. Смелякова: Монография. – СПб. : Образование, 1992. – 142 с.
62. Сметанникова Н.Н. Как разорвать замкнутый круг // Чтение и грамотность. Размышления в контексте Национальной программы поддержки и развития чтения / сост. Е.И. Кузьмин, О.К. Громова. М., 2007. 55 с.
63. Сметанникова Н.Н. Стратегический подход к обучению чтению. М., «Школьная библиотека», 2005. 77 с.
64. Сметанникова Н.Н. Через чтение в мировое образовательное пространство. М., 2001. 122 с.
65. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам: базовый курс лекций: пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е. Н. Соловова. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 2005. – 239 с.
66. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. Киев: Изд-во «Радянська школа», 1977. 384 с.
67. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти [Текст]: навч. пос. / О. Б. Тарнопольський. – К.: ІНК ОС, 2006. – 248 с.
68. Тен Э. Г. Организация контроля понимания читаемого на начальном этапе обучения / Э. Г. Тен // Иностранные языки в школе. 2002. – №4. – С. 23-26
69. Уфимцева О.В. Развитие учебной иноязычной лексической компетенции в процессе изучения иностранного языка будущими специалистами по связям с общественностью: дис. ... канд. пед. наук. Урал. гос. пед. ун-т. Екатеринбург, 2014. 19 с.
70. Ушинский К.Д. О первоначальном преподавании русского языка // Собрание сочинений. В 11-ти т. М.: Л., 1950. 136 с.
71. Федотовская Е.И. Развитие критического мышления как задача высшей

школы // «Актуальные вопросы практики преподавания иностранных языков». Сборник материалов научно-практической конференции вузов Москвы. Москва, 2003. 382 с.

72. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе: учеб.-метод. пособие для вузов. – М.: Высш. шк., 1987. – 207 с.

73. Фейгенберг И.М. Видеть – предвидеть – действовать / И.М. Фейгенберг. – М.: Знание, 1986. – 307 с.

74. Фрейд А. Введение в детский психоанализ. Норма и патология детского развития. “Я” и механизмы защиты / Фрейд А. – Минск : Попури, 2004. – 448 с.

75. Халеева И. И. Вторичная языковая личность как реципиент инофонного текста // Язык-система. Язык-текст. Язык-способность / Халеева И. – М., 1995. – С. 277-278

76. Хомский Н. Язык и мышление. Язык и проблемы знания / Пер. с англ. Б. Городецкого, И. Кобозевой. Благовещенск, 1999. 117 с.

77. Чабанова Т.А. Формирование читательской компетентности учащихся начальной школы // Чтение и грамотность. Размышления в контекст Национальной программы поддержки и развития чтения / сост. Е.И. Кузьмин, О.К. Громова. М., 2007. 218 с.

78. Черниш В. В. (2001). Навчання англомовного читання та аудіювання із застосуванням аудіокнижок художніх творів (Автореферат 106 кандидатської дисертації). Київський національний лінгвістичний університет, Київ. – 27 с.

79. Чепелева Н.В. Культура чтения / Н.В. Чепелева. – К. : Знання, 1980. – 48 с.

80. Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. – Л., 1977. – 223 с.

81. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2003. – С. 91–96
82. Шаповаленко И.В. Возрастная психология (Психология развития и возрастная психология). – М.: Гардарики, 2005. – 349 с.
83. Якобсон П. М. Психология чувств и мотивации. – М. : МПСИ; Воронеж: НПО «МОДЭК», 1998. – 259 с.
84. Börne W. Didaktik und Methodik der Wortschatzarbeit: Bestandsaufnahme und Perspektiven. In: Kühn, Peter (Hg.): Germanistische Linguistik 155-156. Studien zu Deutsch als Fremdsprache V. Wortschatzarbeit in der Diskussion / Börne Wolfgang. – Hildesheim: Olms, 2000. – P. 29–56.
85. Grzesik J. Textverstehen lernen und lehren. Stuttgart Klett, Verlag für wissen und Bildung, 1990. 405 p.
86. Westhoff G. Fertigkeit Lesen. Goethe-Institut, Muenchen, 1997. 176 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

“Sam's snowflake “ by Gillian Shields

It was Christmas Eve and Sam felt very excited. Dad was setting off to the forest to fetch a special Christmas surprise.

“Don’t be long” said Sam, giving him a big bear hug.

“I’ll be back as soon as the first flakes of snow start to fall,” smiled Dad.

Sam couldn’t wait for the snow to come. Every Christmas Dad helped him to make a snow bear, took him tobogganing and played roly-poly snowball fights.

“When will Dad get home?” Sam sighed.

“Don’t worry”, laughed Mum.

“Dad will be here soon and so will the snow.”

Come and help me with these honey cakes while we’re waiting.

So Sam helped Mum to make cakes and biscuits and puddings and pies. Everything smelled warm and spicy. But Dad still wasn’t back- and there was no snow.

“Let’s put up the decorations.” Said Mum

“That will help to pass the time.”

So Sam helped Mum to arrange big branches of holly and silver fir cones and red berries. Everything glowed and shone. But Dad still wasn’t back and there was no snow.

“We mustn’t forget to wrap the presents for our friends.” Said Mum. So Sam helped to make a big pile of coloured parcels. But Dad still wasn’t back – and there was not a single flake of snow. Sam looked out of the window. Outside, it was cold and dull and dark. Perhaps Dad and the snow would need some help finding their way. Sam had an idea!

He found some paper and glitter and cotton wool. Then he was busy for a long time, while Mum roasted some chestnuts over the fire. At last, Sam said “Look! It’s ready!” It was Sam’s snowflake!

“If I put this in the window the snow will find our house.” Sam said happily. “And so will Dad” he whispered.

It was getting late. Sam stuck the snowflake high in the window and Mum hung up his stocking.

“Time to go to sleep, Sam” she said.

“Dad should be here when you wake up.”

Sam’s snowflake shone in the window. Outside high in the dark sky, a single star burned brightly. At last, Sam yawned and blinked and fell asleep.

Out in the forest Dad was still far from home. He walked along slowly, pulling something heavy behind him. He looked up and sniffed the air.

“Snow’s on the way,” Dad grunted.

“Sam will be pleased.”

Before long the wild winter weather swirled through the forest blocking the paths and darkening the sky. But in the distance Sam’s snowflake shone out bravely like a star.

Sam wake up. It was Christmas.

There were present in his stocking and lovely smells of special food drifted up the stars. Through the window there was a new white world.

But...

But...

But...

Sam’s heart sank. There was still Dad.

Vocabulary

tobogganing – катання на санях

spicy – гострий

decorations – прикраси

a holly – падуб

fir cones – ялинові шишки

a chestnut– Каштан

Peter's Secret Mission by Beatrix Potter

One breezy autumn morning Lily and Benjams are at the treehouse to find Peter searching for some.

“What are you looking for?” asked Lily.

“I can’t find my dad’s journal.” Peter replied.

“We’ll help you look.” Said Lily.

“Six eyes are better than two- I know that for a fact.”

“Someone’s taken it.” Said Peter, and I think I know who.

We need to go on a secret mission....

The rabbits raced towards the lake. They had to get to Old Brown’s island.

“What makes you think that grumpy owl took your dad’s journal?” asked Benjamin.

“Old Brown’s mad about books,” Peter replied.

At the water’s edge, Peter screeched to a stop.

“Look!” Lily pointed. “We can borrow a raft from the squirrels.”

“Good idea, Lily!” Peter said as they paddled.

“This is better than swimming.”

The squirrels were going to Old Brown’s island to collect hazelnuts. Lily spotted Squirrels Nutkin on one of the rafts.

“You can’t see me.”

Nutkin called back, hiding behind a leaf.

“I think I know who he’s hiding from.” said Benjamin nervously as they arrived at the island.

Nutkin clambered up the tree and stopped right under Old Brown’s razor-sharp talons. The owl stirred slightly but then carried on snoring. Slowly, Nutkin reached for the journal ...

“Has he got it?” Benjamin asked, clutching Lily tightly. “Tell me when it’s over.”

“He’s got it!” Peter whispered.

“Now, if he can just keep...”

“... quiet,” Peter finished as Nutkin shouted

“WOO-HOO! I’VE GOT IT!”

Vocabulary

A journal-журнал

A mission- місія

A race-гонка

An island – острів

Grumpy-сварливий

Mad-божевільний

To screeche-закричати

A raft-плід

A paddle-весло

Rain, Rain, Go Away! by Donald R Madden

It was a rainy day and Raindrop the fairy liked the rain.

"Come and play outside," Raindrop said to the other fairies.

The other fairies did not like the rain.

"It's too wet to play outside," they said. All the fairies lived at the bottom of a garden that belonged to Ann and Tom.

Ann and Tom looked out of the window.

"I'm bored," said Ann.

"It's too wet to play outside," said Tom.

"I'm bored of being inside," said Ann. Down at the bottom of the garden, Raindrop had started to cry because no one wanted to play with her. And the more Raindrop cried, the more it rained. Soon it was pouring! Sunny the sunshine fairy looked at the rain. "Don't cry, Raindrop," she said. "I will play with you."

Raindrop stopped crying. Like magic, the rain stopped. The sun came out. Ann and Tom came out to play in the garden.

"Look! A beautiful rainbow!" they said.

Vocabulary

A raindrop- крапля дощу

A fairy- фея

Wet – мокрий

Bottom- знизу

To pour- заливати

A magic- магія

A rainbow- веселка

**Тест для визначення рівня сформованості англomовної компетентності
після прочитаних казок в учнів 3-4-х класів закладів загальної
середньої освіти**

1. Why did the dad go to the forest?
 - a) to find a christmas tree;
 - b) to fetch a special Christmas surprise;
 - c) to find snow.

2. What did dad help do every Christmas?
 - a) to make a snow bear, play roly-poly snowball fights;
 - b) to bake a cake and pie;
 - c) to make a decorations.

3. Where were Lily and Benjams?
 - a) near the river;
 - b) at the treehouse;
 - c) in the forest

.
4. Choose the line with winter words:
 - a) Tobogganing, snowflake, snow;
 - b) sunny; summer breeze, rain;
 - c) warm; clouds; ice.

5. What is a fairy?
 - a) it can change the colours of wings;
 - b) it can hover in the air;
 - c) a small imaginary being of human form that has magical powers.

6. Choose a modern type of an accommodation:

- a) castle;
- b) skyscraper;
- c) hut.

7. What is special about the fairies?

- a) have magical powers;
- b) can't fly;
- c) sing song

8. Choose the line with the weather description:

- a) rainy; sunny; snowy;
- b) cold, dull, dark;
- c) warm; snowflake.

9. Can a fairy play with rain?

- a) Yes.
- b) No.

10. What was Peter looking for?

- a) dad's journal;
- b) dad's book;
- c) dad's pen.

**Рівень знань учнів після прочитаних казок (результати
передекспериментального зрізу)**

		Тестові завдання										
№	ПІБ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Сума балів
1	Ахмедов Ахмед	0	2	0	2	2	0	2	0	2	2	12
2	Бородай Глеб	2	2	2	2	0	2	2	2	0	0	14
3	Громова Ольга	2	2	2	0	0	2	2	0	2	2	14
4	Гусак Таміла	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	14
5	Зякун Катя	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	16
6	Лебідь Дарина	2	2	2	2	2	2	0	2	2	2	18
7	Литвин Сергій	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
8	Мажуга Поліна	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
9	Орел Петро	2	2	2	2	0	0	2	0	2	2	12
10	Семеног Поліна	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
11	Сташко Марія	2	2	2	2	2	2	0	0	2	2	16
12	Строкіна Анна	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
13	Швидун Софія	2	2	2	2	2	2	2	2	0	0	16
14	Шевченко Марія	2	2	2	2	2	0	2	2	2	2	18
	Середній бал											16,2

Результати формувального етапу експерименту

№	ПІБ	Казки			Середній бал
		“Sam's snowflake “	“ Rain, Rain, Go Away! “	“Peter's Secret Mission“	
1	Ахмедов Ахмед	11	10	11	10,6
2	Бородай Глеб	10	10	11	10,3
3	Громова Ольга	9	8	10	9
4	Гусак Таміла	9	10	9	9,3
5	Зякун Катя	8	9	8	8,3
6	Лебідь Дарина	10	9	11	10
7	Литвин Сергій	7	6	6	6,3
8	Мажуга Поліна	8	7	8	7,6
9	Орел Петро	7	6	7	6,6
10	Семенов Поліна	8	8	7	7,6
11	Сташко Марія	8	7	9	8
12	Строкіна Анна	9	10	10	9,6
13	Швидун Софія	9	8	9	8,6
14	Шевченко Марія	10	11	10	10,3
Середній бал					8,7

UNIT 1*“Sam's snowflake” by Gillian Shields***1. Read the title of the fairy tale. Guess what this fairy tale can be about.****Write your predictions in the cloud below:**

**This fairy tale will tell
about ...**

**2. Learn the words from the fairy tale. Repeat them after your teacher.
Open your vocabulary and write down these words.**

Tobogganing |tə' bɒɡəniŋ|–

катання на санях

decorations |,dekə'reɪʃənz|–

прикраси

chestnut |'tʃesnʌt| – Каштан

snowflake |'snəʊfleɪk| – сніжинка

grunt |grʌnt| – бурчання

3. Read the riddles below and guess what character we will read about.

Write the name of the character in the box:

*It drops from way up
high
It is made of H₂O
When the sun shines on it
There is a colorful bow.*

*You might see it in the sky
But it is not the moon
It is what would make you wet
If there was a monsoon.*

4. While reading the fairy-tale, find who said this .

1)“Don’t worry”,

2) “I’ll be back as soon as the first flakes of snow start to fall,”

3) “When will Dad get home?”

5. While reading the fairy-tale, match the words.

snowball	cake
honey	spicy
smell	figs
fir	cone
roast	food
special	chestnut

6. Answer the questions .

Question	Answer
1) Why did the dad go to the forest??	
2) What did dad help do every Christmas?	
3) What did he see in the forest?	
4) Who met him near the door?	
5) Did they have any dinner that night?	

UNIT 2

«Poppy and Sam's Halloween Party»

1. Pick up 4 true facts about *Halloween* from the boxes below to complete the story about these *Party*.

- ❖ Halloween is on October 31 each year.
- ❖ Halloween has three syllables.
- ❖ Many people dress in costumes on Halloween.
- ❖ Masks make people look funny.
- ❖ Making a ghost costume is easy.
- ❖ Vampires and monsters are scary.

2. Match the words to the pictures then colour them.

<i>Hat</i>
<i>Witch</i>
<i>Pumpkins</i>
<i>Broom</i>
<i>Death</i>
<i>Dracula</i>

3. What did you learn about *Halloween*? Answer the questions below about their traditions:

1.

- How do they celebrate Halloween?

2.

- What symbols do they have?

3.

- What do they prefer to eat?

4. Drag the items on the right to the items on the left

mummy

ghost

skeleton

black cat

pumpkin

witch

cauldron

vampire

5. Find Halloween vocabulary in the word search.

6. Choose the correct variant

- When is *Halloween* celebrated?
 - 13 October
 - 31 October
 - 1 November
- What are the special colours of *Halloween*?
 - purple and orange
 - white and orange
 - black and orange
- What is a *Jack-o-Lantern* made of?

- melon
 - pumpkin
 - cucumber
4. The festival of *Halloween* marks
- the end of summer.
 - the end of autumn.
 - the end of winter.
5. A witch flies on a
- board.
 - broom.
 - cat.
6. Who brought *Halloween* to America?
- English immigrants
 - German immigrants
 - Irish immigrants
7. What aren't supernatural creatures?
- princesses
 - fairies
 - witches
8. What do children say when they knock at the door on *Halloween*?
- Trick or Treat
 - Trick or Money
 - Trick or Beat
9. Which creatures abound during *Halloween*?
- black rats
 - white mice
 - black cats
10. What is *potion*?
- a liquid with magic powers
 - a mixture of dried flowers
 - something to eat

7. Write the missing word in the boxes.

p m p k n
w t c h

h n t d h s

g h s t

tr c k t r t
b t s

w r w l f

g r v y r d

UNIT 3

«Stick Man»

1. Put the events from the fairy tale Peter's Secret Mission by Beatrix Potter into the correct order as in the example:

One breezy autumn morning Lily and Benjams are at the treehouse.	
They found a journal in owl.	
He can't find his dad's journal.	
They borrowed a raft from the squirrels.	
The rabbits raced towards the lake.	
They find Peter.	

2. Choose the correct variant :

1) The shoemaker went to bed hungry because:

- a) *he wanted to lose weight;*
- b) *there was nothing to eat;*
- c) *he didn't buy any food.*

2) The shoemaker didn't sew the shoes because:

- a) *he was sleepy;*
- b) *he didn't have enough leather;*
- c) *his wife wanted to help him later.*

3) When he sold the shoes he bought

- a) *sweets, meat and rice;*
- b) *leather and a present for his wife;*

c) *leather, meat and rice.*

4) There were a lot of customers in the shop because:

a) *the shoes were very cheap;*

b) *the shoes were very beautiful;*

c) *there were not other shops.*

3. Complete the sentences. Use the words:

Scratched, tired, shoemaker, customers, shoes, yawning, sew, shoes.

1) Late one night the _____ was sitting and cutting his leather.

2) The _____ were very nice.

3) I'll _____ them tomorrow.

4) Someone made the _____.

5) The shoemaker couldn't stop _____.

6) He was very _____.

7) Many _____ come to the shop to buy the shoes.

8) The shoemaker _____ his head.

4. While reading the fairy-tale, fill in the missing articles

Once there lived _____ shoemaker. _____ shoemaker was poor. He cut his leather with _____ snip, snip, snap and went to bed. In _____ morning there was _____ big surprise on _____ bench! _____ shoes had been made. "Who could do _____ thing like that?" asked _____ shoemaker. He sold _____ shoes for _____ very good price.

- 3) could a like who do that thing
- 4) good they evening a that supper had
- 5) went shoemaker these sell to the shoes

6. Say who :

- 1) got a lot of money;
- 2) made the shoes;
- 3) had old clothes;
- 4) hid in the workshop;
- 5) had silver tools;
- 6) sewed new clothes;
- 7) came to the window every night.

7. Put the letters in the right order and write down the words.

Translate these words.

- 1) isypc - _____
- 2) cdteroaion - _____
- 3) ylhlo - _____
- 4) thensctu - _____
- 5) caneclek - _____
- 6) thermcan - _____
- 7) verowhe - _____

8. Answer the questions :

1. What do you think who helps the tailor?
2. What the tailor began to make?
3. What the cat have to buy for the tailor?
4. Where tailor hid the little parcel of twist?
5. What part of the coat was unfinished?

9. Can you say why the story is so sad? Write your opinion. Choose the correct variant:

1. The story is so sad because the birds believed Foxy Woxy and Foxy ate them.

2. The birds didn't know that Foxy Woxy couldn't be a friend.

3. Foxy Woxy pretended to believe that the sky was falling in.

4. Foxy Woxy knew he wanted to eat the birds up.

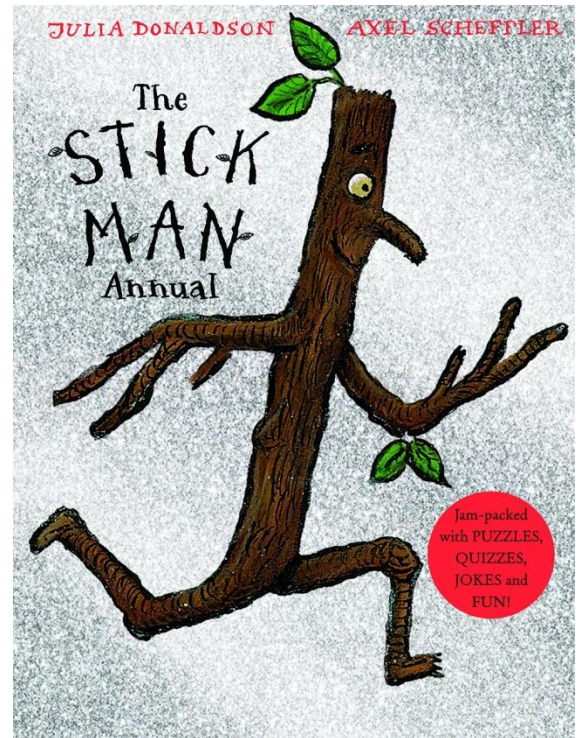
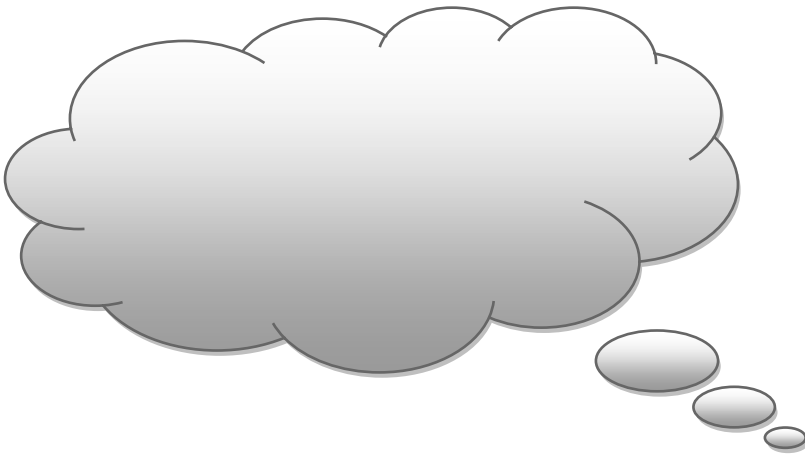
10. Retail the story as if you are the *Stick Man*.

11. Come up with a new name for the tale.

12. Try to characterize the main hero («Stick Man»).

13. Write your advice for the *Stick Man*.

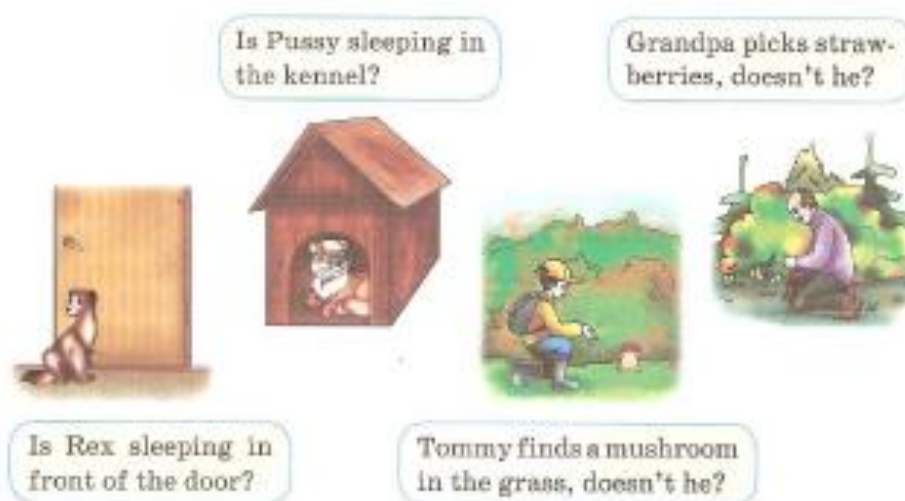
Advice for the Peter

A large, empty rectangular box with a red border and a folded corner at the bottom right. The text 'Advice for the Peter' is centered at the top of the box.

UNIT 4

“ Rain, Rain, Go Away! “

1. Look at the pictures and answer the questions. Use the phrases:
Yes, that's right. No, that's wrong.

2. Read the questions in (A) and find the answers in (B).

Questions (A)	Answers (B)
1. Where is Rex.	It is in the forest.
2. Where is Pussy?	Tommy picks strawberries.
3. Where are the birds?	They are singing beautiful songs in the trees.
4. Who picks strawberries?	She is at home.
5. Where is the hut?	He is at home.

3. Match up the words with the same meaning.

To walk

Large

Beautiful

Lovely

To go

Big

4. Match up the words with the same meaning.

Big

Outside

Insid

little

To answer

To ask

5. Answer the following questions .

- *What does Tommy find?*
- *Who lives in the hunter's hut?*
- *Who helps them?*
- *Why is Rex a hero?*
- *Why don't they get wet?*

6. Look at the picture and read the sentence. Answer the questions.

Rain is wet

How do we keep dry when it rains?
Where does rain come from?

7. Write who said the following .

_____ "It's beginning to rain and we are going to get wet!"
 _____ " Who lives here?"
 _____ " That's a hunters' hut."

8. Let's have a talk.

- ✓ *How do we keep dry when it rains?*
- ✓ *Where does rain come from?*

9. Guess the riddle. Colour the right picture.

*A cloth spread over
Metal ribs, but
If the weather's dry
You keep it shut.
If it's raining
Then instead
You open it above
Your head.*

10. Learn the poem.

Rain, rain go away
*Rain, rain, go away!
Come again another day.
Rain, rain, go away!
Never show your face again.*

UNIT 5*“A home in the snow”***1. Choose the correct word.**

- 1) It is a fine day.
 - a) winter b) summer c) spring d) autumn
- 2) Susie and Tommy are sitting
 - a) on the bench c) on the chair c) at home
- 3) “Come to see us...”, says Susie.
 - a) in summer b) in autumn c) at Christmas
- 4) What do you do in winter? I go...
 - a) fishing b) skating c) swimming

2. Look at the picture and choose the toys for Tommy and for Susie.

Write these words down in the table.

Christmas presents

for Tommy	for Susie
1.	1.
2.	2.
3.	3.

3. Put the words in the correct order and write them down.

- 1) is summ It
-

- 2) snowbal The childre play
-

- 3) hot is It
-

4. Find the synonyms in the basket. Write them down.

5. Answer the question. what does Susie do in winter? Use the pictures.

He goes...

She

They go...

They make...

6. Write who said the following.

"It is lovely here in summer." _____

"There is always snow." _____

"I am going to come and see you at Christmas." _____

"Go to bed, children." _____

7. Put questions to the following sentences.

Model: *Is it lovely here in summer?*

1. It is lovely here in summer.
2. I can go skating.
3. We can go skiing together.
4. They go to bed.
5. We have got a big Christmas tree.

SUMMARY

The graduation project focuses on the development of English language competence in the process of reading modern fairy tales of 3-4-forms pupils of primary schools.

As a means of communication, language serves all spheres of social and political, official, business, scientific and cultural life. With Ukraine's entry into the European space, the revival of international business contacts in general, it is impossible to achieve success today without such a universally recognized tool of communication as the English language. The modern paradigm of school foreign language education is focused on such an organization of education, which provides the communicative and activity-based nature of mastering a foreign language in integration with the intercultural direction of its content. This approach is due to the processes of globalization of international contacts, where a foreign language plays the role of an important means of communication.

The Concept of the New Ukrainian School formulates a new goal of education, which is "the modernization and development of education, provides for the construction of an effective system of national education of the individual on the basis of universal, multicultural, civic values, ensuring the physical, moral, spiritual, cultural development of the child, the formation of a socially mature personality, citizen of Ukraine ". That is, the most important task is the formation of such a person who is aware of his belonging to a particular social group and European civilization as a whole and is guided by the realities and prospects of socio-cultural dynamics of development of different countries.

In accordance with certain modern strategies for the development of education in the XXI century, with the advent of the competency approach to learning, the problem of interaction between language and culture began to be considered from the standpoint of the formation of relevant competencies, namely the formation of English competence.

The analysis of literature showed that many scientists studied the problem of English language competence such as O.V. Biryuk, G.E. Boretska, N.F. Borisko, N.D. Galskova, B.D. Elkonin, I.O. Zymnya, S.U. Nikolaeva and others.

English language competence is regarded to be an important component of the foreign language communicative competence and its formation is a primary concern of the other competencies' development, in particular the competence in reading.

The importance of forming competence in reading is emphasized by such researchers as G. E. Boretska, S. V. Gaponov, Z. I. Klychnikova, N. V. Kulibina, S. Yu. Nikolayeva, L. P. Rudakova, L. P. Smelyakova, V. V. Chernysh, S. K. Folomkina and others. The researchers consider it as the purpose of studying reading as the achievement of the ability to read authentic texts of various genres and kinds with different levels of the content understanding in the context of communication.

The actuality of the formation English language competence in reading at English lessons is caused by a number of factors. Firstly, according to the requirements of the curriculum of foreign languages for general and profound studying for the 1-4th forms, the main goal of teaching the foreign language in elementary school is the formation of foreign language communicative competence provided with linguistic and sociocultural experience; balanced development and education of the individual through the formation of pupils' desire and ability to learn, to acquire knowledge, to improve skills and abilities in order to communicate in oral and written form, taking into account motives, goals and social norms of speech behavior in typical spheres and situations of communication. Secondly, children's mastery of the information obtained reduces the risk of barriers to communication with the representatives of the country whose language is being studied. Thirdly, the most effective is the pupils' acquisition of sociocultural information in the process of reading modern fairy tales, when pupils get more information, read fairy tales, which is an effective

means of studying, because it increases the motivation for pupils' activities in English lessons.

Reading is a receptive form of speech activity, it is one of the most popular means of communication, and the main source of information, which is not only as a goal but also as a means of learning, communicating and transferring experience. Therefore, the formation of English competence in the reading process occupies a central place in today's context of learning a foreign language. But the problem of forming English-language competence in the process of reading modern fairy tales of 3-4 forms pupils of primary school still remains not fully studied that makes **the actuality of our research**.

The object of the research work is the process of formation English language competence in the process of reading at primary schools.

The subject of the research work is the methodology of formation English language competence in the process of reading modern fairy tales of 3-4 forms pupils of primary school.

The aim of the research work gives an account of theoretical explanation and practical development of formation English language competence in the process of reading modern fairy tales of 3-4 forms pupils of primary school.

To achieve the aim set, the following tasks are to be fulfilled:

1. To define the essence of the notions of "English-language competence in the process of reading" and its structural and component composition for teaching pupils of 3-4-form of primary school.
2. To consider linguo-psychological particularities of reading as a type of speech activity.
3. To describe the age particularities of 3-4-form of primary school.
4. To analyze the methodological potential of fairy tales as a means of formation English language competence in the process of reading.
5. To systematize the criteria and principles for selecting fairy tales for formation English language competence in the process of reading of 3-4-form of primary school.

6. To analyze the stages of English language competence formation in the process of reading fairy tales of 3-4-form pupils of primary school.

7. To develop the system of exercises for English language competence formation in the process of reading reading fairy tales of 3-4-form pupils of primary school.

8. To conduct an experimental study of the process of English language competence formation in the process of reading fairy tales of 3-4-form pupils of primary school.

9. Develop guidelines for organizing work with formation of English-language competence in reading modern fairy tales of 3-4-form pupils of primary school.

The hypothesis of the study is based on the assumption that English language competence formation in the process of reading of 3-4-form pupils of primary school will be successful if the learning process is carried out using modern fairy tales and is implemented in three stages: 1) the pre-text stage (the phase of removing the linguistic and semantic difficulties of the text; the stage of acquiring and / or improving knowledge); 2) the text-stage (the reading of the text; the stage of improving the ability to read the text); and 3) the post-text stage (the processing of semantic information and the control of the text understanding, the stage of improving the skills of detailed reading and interpretation of the contents, the stage of application of the received knowledge, skills in written or spoken language).

In order to determine the conceptual categorical apparatus, the characteristics of the theoretical foundations of the formation English language competence in the process of reading modern fairy tales of 3-4-form pupils of primary school **the methods** of logical generalization, comparison and systematization of psycho-pedagogical, linguistic and methodological research were used.

The scientific novelty of the study is predetermined by developing a

methodology for English language competence formation in the process of reading modern fairy tales of 3-4-form pupils of primary school.

The theoretical significance of the work accounts for the systematization of theoretical preconditions for English language competence formation in the process of reading modern fairy tales of 3-4-form pupils of primary school, the development of criteria for the selection of modern fairy tales and the subsystem of exercises for the formation English language competence in the process of reading modern fairy tales of 3-4-form pupils of primary school.

The practical significance of the work is defined by the selection of modern fairy tales for English language competence formation in the process of reading modern fairy tales of 3-4-form pupils of primary school, a set of exercises and methodological recommendations for organizing work on English language competence formation in the process of reading modern fairy tales of 3-4-form pupils of primary school.

The structure of the research comprises an introduction, three chapters, conclusions, list of sources, supplements and the summary in English.

The graduation project showed up the theoretical generalization, the developed subsystem of exercises and methodological recommendations for formation English language competence in the process of reading modern fairy tales of 3-4-form pupils of primary school.

1. The study identified the content and structure of " English language competence in reading" of 3-4-form pupils of primary school as the ability to read modern English fairy tales of different genres and types with different levels of the content comprehension for extracting information, which provides the basis for the pupils' psychological readiness for intercultural communication and contact with native speakers.

2. Linguopsychological features of reading as a type of speech activity are characterized, namely visual perception, internal pronunciation, text segmentation, operational memory, anticipation, long-term memory and comprehension of the read are defined.

3. As a result of the study, the psychological characteristics of junior school age is analyzed. Peculiarities of perception, memory, attention, thinking, intellectual development, motives, educational activity and social situation of development of the pupils of 3-4 form, which further act on the formation of English competence in the process of reading, are determined.

4. The concept of "fairy tale", genre specifics of fairy tales, methodical potential of using a modern fairy tale in the learning process are studied.

5. The principles of selection of fairy tale for English language competence formation in the process of reading fairy tale of 3-4- form pupils of primary school are analyzed. The following principles are set out as the principle of authenticity, the principle of integration, the principle of sociocultural values, the principle of strength and availability of text material, the principle of taking into account age characteristics, the principle of genre diversity. Taking into account the selected criteria, we have chosen such fairy tales as "*Sam's snowflake*", "*Rain, Rain, Go Away!*", "*Peter's Secret Mission*", "*The Queen's Present*", "*Poppy and Sam's Halloween Party*", "*Stick Man*", "*A home in the snow*", on the basis of which a subsystem of exercises for the formation English language competence in the process of reading fairy tale of 3-4-form pupils of primary school is developed.

6. Techniques for the formation of English-language competence in the process of reading of 3-4-form pupils of primary school are identified.

7. The stages of formation of competence in the process of reading are characterized: 1) the pre-text stage (the phase of removing the linguistic and semantic difficulties of the text; the stage of acquiring and / or improving knowledge); 2) the text-stage (the reading of the text); and 3) the post-text stage (the processing of semantic information and the control of the understanding of the text, the stage of improvement skills of detailed reading and interpretation of the contents of the reading, the stage of application of the received knowledge, skills in written or spoken language).

8. The analyzed theoretical questions made it possible to select modern fairy tales, which in the third section serve as a basis for modeling a subsystem of exercises for the formation of students' English language competence in the reading process.

9. The subsystem of exercises for formation English language competence in the process of reading fairy tale is proposed, which consists of: 1) groups of exercises for removing language and semantic difficulties of the text and the acquisition (conditional-communicative, receptive-reproductive, communicative exercises); 2) groups of exercises for improving the ability to read the text; 3) groups of exercises are directed to control the understanding of the text, the improvement of the skills of detailed reading and interpretation of the reading contents, the use of the received knowledge and skills in written or spoken language. The subsystem of exercises with the use of fairy tale that takes into account the age particularities of pupils of 3-4-form of primary school has been developed to ensure the effectiveness of the formation English language competence in the process of reading.

10. The experimental research of the process of English language competence formation in the process of reading fairy tales of 3-4- form pupils of primary school has been developed. As a result, it was discovered that the level of knowledge, skills and abilities of students to understand, to interpret and to apply information from the text with potential is on average and sufficient levels.

11. Methodical recommendations for the organization of work of English language competence formation in the process of reading fairy tales are created. It is found out that the teacher should take into account the requirements of the curriculum in a foreign language, the concept of the New School, the particularities of pupils' development, criteria and principles for the selection of fairy tale and the stages of working with the text, which ensures the effective acquisition of knowledge and skills by pupils in the process of English language competence formation in reading fairy tales of 3-4-form pupils.